

Belastingoverzicht grote gemeenten 2003

dr. M.A. Allers

COELO

COELO-rapport 03-01

ISBN 90 76276 25 0

© COELO, Groningen 2003

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming.

Aan het verzamelen en het verwerken van de gegevens voor deze uitgave is de grootst mogelijke zorg besteed. Iedere aansprakelijkheid voor de gevolgen van activiteiten die op basis van deze gegevens worden ondernomen wordt echter afgewezen.

Inhoud

0. Voorwoord	4
1. Inleiding	5
1.1. Algemeen	5
1.2. Het Belastingoverzicht grote gemeenten	5
2. Samenvatting van de belangrijkste ontwikkelingen in 2003.....	7
2.1. Overzicht	7
2.2. Tarieven	7
2.3. Woonlasten	8
3. Gemeentelijke belastingen	9
3.1. Inleiding	9
3.2. Onroerendezaakbelastingen	9
3.3. Reinigingsheffingen	12
3.4. Rioolrecht	13
3.5. Hondenbelasting	14
3.6. Parkeerbelastingen	14
3.7. Zalmsnip	15
3.8. Kwijtschelding	16
4. Opbrengsten en tarieven in 2003	18
4.1. Belastingopbrengsten per bestuurslaag	18
4.2. OZB	20
4.3. Reinigingsheffingen	21
4.4. Rioolrecht	22
4.5. Zalmsnip	22
4.6. Kwijtschelding	23
4.7. Woonlasten	23
4.8. Hondenbelasting	25
4.9. Parkeerbelastingen	25
5. Verantwoording.....	26
Tabellen en figuren.....	28

0. Voorwoord

Het *Belastingoverzicht grote gemeenten 2003* is in opdracht van het Belastingoverleg grote gemeenten opgesteld door het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO). Dit is gebeurd in nauw overleg met de door de opdrachtgever ingestelde werkgroep Belastingoverzicht 2003. Deze werkgroep bestond uit de volgende personen: Vera Stekelinck, Hans Beimer, Arnold Kloeke, Dries Mulder en Bert Verhagen. Verder is dank verschuldigd aan Cees Sterks en Eduard Gerritsen (COELO) voor het becommentariëren van eerdere versies van dit overzicht. Vanzelfsprekend berust de verantwoordelijkheid voor eventueel resterende onvolkomenheden bij de auteur.

1. Inleiding

1.1. Algemeen

De discussie rond de belastingen van de decentrale overheden is heviger dan ooit. Beperkte de discussie zich tot voor kort voornamelijk tot zaken als de hoogte en de stijging van de tarieven en de ondoorzichtigheid van de vaststelling van de legestarieven, nu staat het bestaansrecht van het gemeentelijke belastinggebied zelf ter discussie. Het kabinet-Balkenende I wilde de OZB op woningen afschaffen. Hierdoor zou van het lokale belastinggebied weinig overblijven, met als gevolg een aanzienlijke beknotting van de gemeentelijke beleidsvrijheid.¹ Door de voortijdige val van dit kabinet is afschaffing van de OZB vermoedelijk van de baan.²

Een zinvolle discussie over het lokale belastinggebied is alleen mogelijk als voldoende betrouwbare informatie beschikbaar is over de feitelijke situatie op dit gebied. Dit Belastingoverzicht heeft als doel in deze behoefte te voorzien.

1.2. Het Belastingoverzicht grote gemeenten

DOEL

Het *Belastingoverzicht grote gemeenten* verscheen voor het eerst in 1991. Aanvankelijk werd het opgesteld door de gemeente Tilburg, daarna door het ESBL. Met ingang van 2002 stelt COELO het Belastingoverzicht op.

Het *Belastingoverzicht grote gemeenten* levert in de eerste plaats statistische gegevens op die gemeenten en de VNG kunnen gebruiken bij de vormgeving van het belastingbeleid. Verder heeft het overzicht tot doel een rol te spelen in de maatschappelijke discussie over gemeentelijke belastingen.

INHOUD

Het Belastingoverzicht bevat jaarlijks een overzicht van de tarieven van OZB, rioolrechten, reinigingsheffingen en parkeerbelastingen. Hondenbelasting, toeristenbelasting, roerende woonruimtebelasting en baatbelastingen komen elk ééns in de vier jaar aan bod. Dit jaar is de beurt aan de hondenbelasting. Scheepvaartrechten, marktgelden, leges en precario zijn met ingang van 2002 uit het overzicht verdwenen.

Het Belastingoverzicht geeft niet alleen tariefinformatie, maar plaatst de lokale belastingen in een breder perspectief door in te gaan op de relatie met de belastingen van andere overheidslagen en op actuele ontwikkelingen. Verder zijn de gegevens zoveel mogelijk gevisualiseerd, door niet alleen kale tabellen op te nemen, maar waar mogelijk door figuren en kleurgebruik de cijfers te laten spreken.

¹ Zie M.A. Allers, C.A. de Kam, C.G.M. Sterks, L. van Leeuwen en J.A. Monsma, *Voor- en nadelen van afschaffing van de OZB op woningen*, COELO, Groningen, oktober 2002.

² Op het moment dat dit wordt geschreven is hierover nog geen zekerheid.

PUBLICATIE

Het Belastingoverzicht wordt sinds 2002 op internet gepubliceerd.³ Hierdoor komen de gegevens vroegtijdig beschikbaar. Door zo vroeg mogelijk in het jaar te publiceren kunnen de gegevens optimaal worden gebruikt bij de beleidsvoorbereiding.

GEGEVENS

De gegevens op basis waarvan het *Belastingoverzicht grote gemeenten 2003* is vervaardigd zijn in de periode van december 2002 tot februari 2003 door COELO verzameld. In eerste instantie is daarbij gebruik gemaakt van een elektronisch vragenformulier, waarin diverse controles zaten ingebouwd. Van sommige gemeenten is aanvullende informatie per e-mail, telefoon, post en fax verkregen. De onderzoeker dankt de medewerkers van de deelnemende gemeenten voor hun bereidwilligheid.

KLEURGEBRUIK

De getallen in de tabellen staan tegen een gekleurde achtergrond. Per kolom is ongeveer één derde blauw, één derde grijs en één derde rood. Hierdoor is in één oogopslag te zien welke waarden laag of hoog zijn. De getallen zijn als het ware op volgorde gezet en in drie gelijke delen gehakt, die elk een kleur kregen. In enkele gevallen levert deze methode geen drie maar twee kleuren op: dit is het geval als één bepaalde waarde sterk overheerst.

Bij de keuze van de gehanteerde kleuren is zoveel mogelijk rekening gehouden met de visuele beperking van kleurenblinden.⁴

³ Zie www.wozinformatie.nl of www.coelo.nl.

⁴ Hierbij is gebruik gemaakt van J.Walraven, *Kleurenblind. Zien en toch niet zien*, Blind Color, Arnhem, 2000.

2. Samenvatting van de belangrijkste ontwikkelingen in 2003

Dit hoofdstuk geeft een samenvatting van enkele belangrijke ontwikkelingen in 2003. Achterin dit overzicht staan tabellen en figuren met detailgegevens over alle 34 onderzochte gemeenten. In deze gemeenten woont ruim 35 procent van de Nederlandse bevolking.

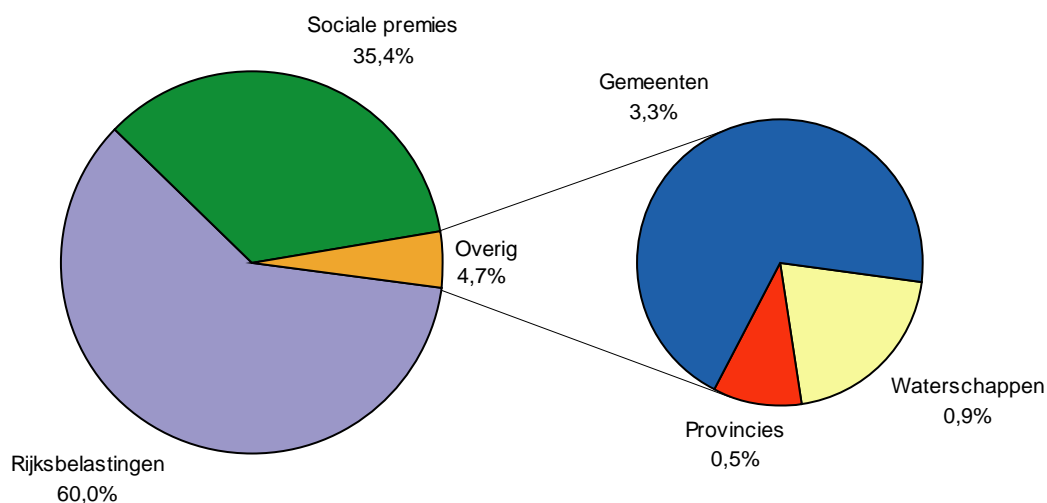
2.1. Overzicht

In 2003 wordt naar verwachting 187 miljard euro aan belastingen en premies geïnd. De rijksbelastingen en de sociale premies nemen het leeuwendeel van de belasting- en premiedruk voor hun rekening (grafiek 2.1). Het aandeel van de gemeenten bedraagt circa drie procent.

De totale belasting- en premiedruk neemt dit jaar toe met 5,8 procent. Per bestuurslaag stijgt de belastingopbrengst het minst bij het Rijk (3,5 procent, grafiek 4.3) en bij de waterschappen (5,4 procent). Het meest stijgen de sociale premies (9,3 procent) en de provinciale belastingopbrengst (8,3 procent). De toename bij de gemeentelijke belastingen zit daar tussen in met acht procent.

Een toenemende belastingopbrengst betekent niet vanzelfsprekend dat ook de lasten voor afzonderlijke burgers of bedrijven stijgen. In de eerste plaats moet rekening worden gehouden met inflatie (3,5 procent). Verder zijn er elk jaar weer meer huishoudens dan een jaar eerder. Ook als huishoudens inderdaad meer gaan betalen betekent dit nog niet *per se* dat de belastingtarieven zijn verhoogd. Het kan ook zijn dat het belastbare feit zich vaker voordoet, bijvoorbeeld doordat er vaker wordt geparkeerd.

Grafiek 2.1 Belasting- en premieopbrengst 2003

2.2. Tarieven

Tabel 2.1 geeft een overzicht van de ontwikkeling van de tarieven van enkele belangrijke gemeentelijke belastingen, en van de woonlasten voor huishoudens. De OZB-tarieven van de

grote gemeenten stijgen dit jaar meer dan de inflatie: het gemiddelde tarief voor woningen stijgt met 4,6 procent en dat voor niet-woningen (voornamelijk bedrijfspanden) met 5,1 procent. Het gemiddelde tarief voor rioolrecht (aansluit- en afvoerrecht samen) neemt met 3,4 procent toe en dat van de reinigingsheffing (reinigingsrecht of afvalstoffenheffing) met 8,6 procent.

Tabel 2.1 Tarievenoverzicht 2003

	Tarief in euro's			Verandering t.o.v. 2002 (%)		
	laagste	gemiddelde	hoogste	kleinste stijging	mutatie van gemiddelde	grootste stijging
OZB woningen	3,89	6,64	11,83	0,0	4,6	10,3
OZB niet-woningen	6,55	9,82	18,08	0,0	5,1	13,2
Reinigingsheffing ^a	0	232	308	0,0	8,6	33,3
Rioolrecht ^a	0	90	164	0,0	3,4	12,3
Woonlasten ^b	514	607	772	1,9	7,0	13,2

Gemiddelden zijn gewogen naar inwonertal. Onder het kopje “Verandering t.o.v. 2002” staat de verandering van het gemiddelde tarief, en niet de gemiddelde verandering zoals die in de tabellen achterin dit overzicht staat.

a Meerpersoonshuishoudens.

b OZB gebruiker en eigenaar voor een woning met de in de betreffende gemeente geldende gemiddelde waarde, plus rioolrecht en reinigingsheffing voor een meerpersoonshuishouden, min Zalmsnip.

Alle gemeenten geven elk huishouden een korting op de belastingaanslag (de Zalmsnip). Deze varieert van 34 tot 61 euro. De gemiddelde korting bedraagt 43 euro. Dat is 3,7 procent lager dan vorig jaar.

Hondenbelasting wordt geheven door 30 van de 34 grote gemeenten. Het gemiddelde tarief bedraagt 68 euro voor de eerste hond; het tarief voor de volgende hond(en) ligt meestal wat hoger. Gemiddeld brengt de hondenbelasting 3,34 euro per inwoner op.

2.3. Woonlasten

Onder de gemeentelijke woonlasten verstaan we hier de OZB voor de gebruiker en de eigenaar van een woning met een voor de betreffende gemeente geldende gemiddelde waarde, plus rioolrecht en reinigingsheffing voor een meerpersoonshuishouden, min Zalmsnip. De woonlasten lopen dit jaar met 7,0 procent op tot gemiddeld 607 euro. De woonlasten zijn het laagste in Alkmaar (514 euro) en het hoogst in Hilversum (772 euro).

Huishoudens met een minimuminkomen komen in alle grote gemeenten in aanmerking voor kwijtschelding, zij het dat bij rioolrecht en reinigingsheffing niet altijd de gehele aanslag onder de kwijtschelding valt. Doordat zij wel een Zalmsnip krijgen, “betalen” minimumhuishoudens gemiddeld -31 euro aan woonlasten.

3. Gemeentelijke belastingen

3.1. Inleiding

De gemeenteraad bepaalt welke belastingen een gemeente heft, welke heffingsmaatstaven worden gehanteerd en welke tarieven daarbij gelden. De raad stelt hiertoe belastingverordeningen vast. De belastingen die geheven mogen worden zijn echter limitatief vastgesteld in de Gemeentewet en enkele andere wetten. De gemeente kan uit het beschikbare menu zijn eigen keus maken, maar kan geen belastingen invoeren die niet “op de kaart” staan. In een land als België mogen gemeenten wel zelf belastingen “bedenken”. Ook wat betreft de heffingsmaatstaven en tarieven bestaan in Nederland beperkingen. Voor alle gemeentelijke belastingen geldt dat het te betalen bedrag niet afhankelijk mag worden gesteld van het inkomen, de winst of het vermogen van de belastingplichtige.⁵

De terminologie op het terrein van de gemeentelijke belastingen is enigszins verwarrend. De begrippen belastingen, heffingen en rechten worden niet altijd consequent gehanteerd. In dit overzicht gaan wij hier pragmatisch mee om.

Gemeentelijke belastingen zijn in economische zin te onderscheiden in “echte” belastingen (ook wel het eigen belastinggebied genoemd), waarvan de opbrengst naar de algemene middelen vloeit, en bestemmingsheffingen, waarvan de opbrengst voor een bepaald doel gebruikt dient te worden (bijvoorbeeld de rioolrechten). De begrote opbrengst van een bestemmingsheffing mag de begrote kosten niet overschrijden. Wat in de praktijk onder die kosten verstaan mag worden is echter niet altijd duidelijk.⁶

In juridische zin kunnen we onderscheid maken tussen belastingen, die geheven worden ongeacht of de belastingplichtige van een bepaalde dienst gebruik maakt (bijvoorbeeld de afvalstoffenheffing), en rechten, die alleen worden geheven als de gemeente een dienst verleent aan de belastingplichtige (zoals het reinigingsrecht).

Dit hoofdstuk geeft een beknopte beschrijving van de gemeentelijke belastingen die in dit overzicht voorkomen. Ook de zogeheten Zalmsnip (45,38 euro-maatregel) en kwijtschelding van lokale belastingen komen in dit hoofdstuk aan de orde.

3.2. Onroerendezaakbelastingen⁷

ALGEMEEN

De onroerendezaakbelastingen (OZB) zijn de belangrijkste gemeentelijke belastingen, niet alleen wat betreft de opbrengst maar ook doordat deze opbrengst tot de algemene middelen behoort en dus vrij mag worden besteed. De OZB worden geheven op basis van artikel 220 van de Gemeentewet. Er zijn twee onroerendezaakbelastingen: één voor gebruikers en één

⁵ Gemeentewet, artikel 219.

⁶ Zie verder VB Deloitte & Touche en VNG, *Kostentoerekening en gemeentelijke heffingen*, Den Haag, 1999.

⁷ Een goed overzicht van recente ontwikkelingen en jurisprudentie is te vinden op www.wozinformatie.nl.

voor eigenaren van onroerende zaken. Het tarief heeft betrekking op eenheden van 2.268 euro (voorheen f 5.000) economische waarde. Deze waarde wordt elke vier jaar opnieuw vastgesteld conform de Wet waardering onroerende zaken (WOZ). Tot 2005 geldt de waarde in peiljaar 1999. Verschillende categorieën onroerende zaken zijn van de OZB vrijgesteld, zoals cultuurgrond, natuurterreinen en kerkgebouwen. In 2001 is de cultuurgrondvrijstelling na jarenlange discussie uitgebreid met de substraatteelt (kassen waarin gewassen niet op de grond worden geteeld).⁸ In aanvulling op de verplichte vrijstellingen kan de gemeente nog andere onroerende zaken vrijstellen.

TARIEF EIGENAREN EN GEBRUIKERS

Wat betreft de tarieven gelden twee beperkingen. In de eerste plaats mag het tarief voor eigenaren niet hoger worden vastgesteld dan 125 procent van het tarief voor gebruikers. In de praktijk wordt hierbij nog wel eens naar beneden afgerond, zodat deze verhouding bijvoorbeeld op 125,047 procent uitvalt, maar onlangs heeft de rechter dergelijke aanslagen vernietigd.⁹ Tegen dit besluit is echter cassatie ingesteld, en de Hoge Raad oordeelde dat de tariefstelling voor de eigenarenbelasting niet in zijn geheel onverbindend is, maar slechts voorzover deze het in de Gemeentewet gestelde maximum overtreft. De Hoge Raad verlaagde de opgelegde aanslagen met een paar gulden.¹⁰

TARIEF WONINGEN EN NIET-WONINGEN

Sinds 1997 mag voor woningen een ander tarief worden geheven dan voor niet-woningen.¹¹ Deze mogelijkheid is ingevoerd om gemeenten een instrument in handen te geven waarmee kan worden voorkomen dat een sterke stijging van huizenprijzen tot een lastenverschuiving in de OZB van niet-woningen naar woningen leidt. Tot 2001 mocht het tarief voor niet-woningen ten hoogste 120 procent bedragen van het tarief voor woningen, maar door de verschillende waardeontwikkelingen van woningen en niet-woningen die bij de hertaxatie in 2001 opnieuw aan de oppervlakte traden is deze norm versoepeld. Vanaf 2001 is tariefdifferentiatie geoorloofd waarbij de aandelen van woningen en niet-woningen in de OZB-opbrengst op het niveau van 2000 blijven (het zogeheten tijdvakpercentage), plus ten hoogste tien procent. In formulevorm komt dit neer op het volgende (Gemeentewet, artikel 220f):

$$\frac{t_{nw}}{t_w} \times \frac{\Delta w_w}{\Delta w_{nw}} \times 100 + 10\%$$

⁸ *Staatsblad* 2001, nr. 111.

⁹ Hof Arnhem, 27 april 2001, nr. 98/02985.

¹⁰ Hoge Raad 1-3-2002, nr. 37201.

¹¹ De Hoge Raad heeft vastgesteld dat een dergelijke tariefdifferentiatie niet in strijd is met het gelijkheidsbeginsel (HR, 28 februari 2001, nr. 35940). Ook het Europese Hof voor de rechten van de mens heeft inmiddels een klacht van deze strekking afgewezen (Europese Hof RVM 25 oktober 2001, nr. 73943/01).

Hierbij is t_{nw} het OZB-tarief voor niet-woningen (in 2000) en t_w dat voor woningen; Δw is de waarde-index voor woningen of voor niet-woningen, ofwel de waarde in 2001 als percentage van de waarde in 2000 [(waarde 2001/waarde 2000) x 100]. De in 2000 feitelijk toegepaste tariefdifferentiatie wordt voor de periode 2001-2004 dus aangepast voor het verschil in de lokale waardeontwikkeling tussen woningen en niet-woningen. Impliciet is er sinds 2001 een ondergrens gesteld aan de toegestane tariefdifferentiatie. Dit is de tariefdifferentiatie die de gemeente in 2000 toepaste (dus ten hoogste 120 procent). Het is gemeenten wel toegestaan in het geheel niet te differentiëren.

OBJECTAFBAKENING

Bij onroerende zaken die bij derden in gebruik zijn of die gedeeltelijk op het gebied van een andere gemeente liggen is het belastbare object soms moeilijk af te bakenen. Tot voor kort resulteerde een fout bij de objectafbakening in een vernietiging van de aanslag. Dit had soms gevoelige financiële gevolgen voor de betrokken gemeente. De Hoge Raad heeft kort geleden besloten dat een onjuiste afbakening in bezwaar of beroep kan worden gecorrigeerd.¹² De aanslag wordt niet vernietigd maar zo nodig verlaagd. Dit betekent een belangrijke koerswijziging. Belastingplichtigen konden een vermeende foute objectafbakening gebruiken om de gemeente onder druk te zetten de taxatiewaarde te verlagen. Dit werkte doordat een bezwaar- of beroepsprocedure tot vernietiging kon leiden, met mogelijk grote financiële gevolgen voor de gemeente.

OPVANG SCHOKEFFECTEN

Gemeenten kunnen schokeffecten als gevolg van een hertaxatie dempen door toepassing van een zogenoemde ingroei- of aftopvariant (Gemeentewet artikel 220i). Hiermee wordt de OZB-aanslag voor objecten met een zeer grote waardestijging geleidelijk naar het nieuwe niveau gebracht (ingroei) of aan een plafond onderworpen (aftop). Bij toepassing van de ingroeivariant dient de gemaximeerde jaarlijkse toename van de OZB-aanslag voor een object op ten minste 15 procent te worden vastgesteld. Bij de aftopvariant moet de OZB-aanslag worden gemaximeerd op ten minste 130 procent van de OZB-aanslag in het laatste jaar van het voorgaande waarderingsstijdvak. Van beide mogelijkheden maken maar zeer weinig gemeenten gebruik.¹³ Een belangrijk knelpunt is de lastige uitvoering van dergelijke regelingen.

¹² Hoge Raad, 27 juli 2002, nr. 34928.

¹³ Zie M.A. Allers, S. Schrantee, E. Gerritsen en I. Düs, *Atlas van de lokale lasten 2002*, COELO, Groningen, blz. 16-17.

Het kabinet Balkenende I wilde de OZB op woningen afschaffen.¹⁴ Over dit voornemen is een uitgebreide discussie op gang gekomen.¹⁵ Voorstanders van afschaffing (vooral te vinden binnen de VVD) wezen aanvankelijk op vermeende kostenbesparingen, een vermeende verkleining van de armoedeval en een vermeende betere toegankelijkheid van de woningmarkt voor starters. Nu deze argumenten moeilijk houdbaar blijken wordt vooral gewezen op de grote weerstand die tegen de OZB bestaat. Tegenstanders (waaronder de VNG en de Rfv) wijzen er onder meer op dat afschaffing de gemeentelijke beleidsvrijheid zou beknotten, dat onvolkomenheden in het verdeelsysteem van de algemene uitkering en financiële tegenvallers moeilijker zijn op te vangen, dat juist arme gemeenten door negatieve herverdeel effecten zouden worden getroffen en dat de koopkrachtwinst voor huishoudens ongelijk (en soms zelfs negatief) zou uitpakken. Door de voortijdige val van het kabinet-Balkenende I is het onzeker of afschaffing doorgaat.

3.3. Reinigingsheffingen

Gemeenten kunnen de kosten van de afvalinzameling en -verwerking op twee manieren aan huishoudens in rekening brengen: via een reinigingsrecht of (zoals meestal) via een afvalstoffenheffing. Slechts één van beide heffingen wordt opgelegd. De afvalstoffenheffing (Wet milieubeheer, artikel 15.33) heeft een belastingkarakter: er dient te worden betaald, ongeacht of er daadwerkelijk afval wordt aangeboden. Bij het reinigingsrecht (Gemeentewet, artikel 229, eerste lid) is alleen diegene belastingplichtig die van de reinigingsdienst (of afvalcontainers) gebruik maakt. Beide reinigingsheffingen zijn bestemmingsheffingen, hetgeen betekent dat de opbrengst niet naar de algemene middelen vloeit, maar moet worden gebruikt om de kosten te dekken van de afvalinzameling en -verwerking. Desgewenst kunnen deze kosten ook (deels) uit de algemene middelen worden gedekt.

De meeste gemeenten stellen het tarief afhankelijk van de huishoudensomvang (58 procent) of hanteren een vastrecht (22 procent).¹⁶ Een toenemend aantal gemeenten (14 procent) koppelt het tarief aan de hoeveelheid aangeboden afval (diftar). Hierdoor daalt het afvalaanbod, onder meer doordat glas- en papierbakken beter worden benut.¹⁷ Binnen

¹⁴ Een uitgewerkt voorstel heeft dit kabinet nooit gepubliceerd. De Tweede Kamer is herhaaldelijk toegezegd dat voor het kerstreces een brief zou worden toegezonden waarin wordt ingegaan op de bijzonderheden van het voorstel, en op voorstellen om de herverdeel effecten te beperken. Deze brief is uiteindelijk echter over de Tweede Kamer-verkiezingen van 22 januari 2003 “heengetild”, en is op het moment waarop dit wordt geschreven nog niet beschikbaar.

¹⁵ Zie bijvoorbeeld M.A. Allers, C.A. de Kam, C.G.M. Sterks, L. van Leeuwen en J.A. Monsma, *Voor- en nadelen van afschaffing van de OZB op woningen*, COELO, Groningen, oktober 2002 en de diverse artikelen die in de tweede helft van 2002 over dit onderwerp zijn verschenen in het maandblad *B&G*.

¹⁶ Bron: *Atlas van de lokale lasten 2002*, blz. 43.

¹⁷ Zie bijvoorbeeld M.A. Allers, P. Kooreman, V. Linderhof en D. Wiersma, ‘Betalen per kilo remt afvalaanbod’, *B&G*, april 1999, blz. 25-26 en E. Dijkgraaf en R. Gradus, ‘Huisvuil: financiële prikkels werken’, *Openbaar Bestuur*, nr. 6/7, 2002, blz. 16-18.

gemeenten komen soms verschillende tarieven voor. In Amsterdam bepalen de deelraden de tarieven, en in heringedeelde gemeenten blijven verschillende tariefsystemen soms enkele jaren naast elkaar bestaan. Burgers die dit laatste in strijd vinden met het gelijkheidsbeginsel vinden bij de rechter geen gehoor.¹⁸

Er zijn gemeenten die ook bedrijfsafval inzamelen. Deze verhalen de kosten met een reinigingsrecht. Bedrijven die een particulier bedrijf inschakelen voor hun afval betalen geen reinigingsrecht.

3.4. Rioolrecht

Gemeenten kunnen de kosten van het beheren en instandhouden van het rioolstelsel verhalen door rioolrecht te heffen. De opbrengst van het rioolrecht is net als die van de reinigingsheffingen geoormerkt. Enkele tientallen gemeenten kennen geen rioolrecht. Zij bekostigen de riolering via de OZB. Huishoudens die niet op de riolering zijn aangesloten betalen daar dan wel aan mee. Een inwoner van Renkum die daarom naar de rechter stapte is in het ongelijk gesteld.¹⁹

Rioolrecht (Gemeentewet, artikel 229, eerste lid) kan zowel van de eigenaar (aansluitrecht) als van de gebruiker (afvoerrecht) van de woning worden geheven. Vaak gaat het om een vast bedrag. Wordt de gebruiker aangeslagen dan kan het tarief zijn gekoppeld aan de huishoudensomvang of het waterverbruik. Dit laatste gebeurt in 14 procent van alle gemeenten.²⁰ Uit onderzoek blijkt echter dat het waterverbruik minder gevoelig is voor prijsprikkels dan het afvalaanbod.²¹ Het tarief voor eigenaren is in de praktijk vrijwel altijd een vast bedrag per aansluiting.²²

Over de vraag welke kosten wel en niet via het rioolrecht mogen worden gedekt bestaat – net als bij andere rechten – de nodige onduidelijkheid. Bij het rioolrecht is dit probleem groter, omdat gemeenten die zowel een aansluitrecht als een afvoerrecht kennen moeten aangeven welk deel van de kosten aan welk recht wordt toegerekend.²³ Objectieve criteria hiervoor bestaan niet. Dit probleem zou kunnen worden opgelost door het rioolrecht een

¹⁸ Hof Den Haag, 21 december 2000, nr. BK-00/221. Zie ook ‘Belastingen en gemeenten’, *B&G*, oktober 2001, blz. 11.

¹⁹ Hof Arnhem, 21 augustus 2001, nr. 99/03270.

²⁰ Bron *Atlas van de lokale lasten 2002*, blz. 39.

²¹ Zie P. Kooreman, ‘De prijsgevoeligheid van huishoudelijk watergebruik’, *ESB*, 24 februari 1993, blz. 181-183 en J.M. Dalhuisen en P. Nijkamp, ‘De economie van H₂O’, *ESB*, 6 oktober 2000.

²² De Hoge Raad (25 oktober 2002, nr. 36638) heeft onlangs bepaald dat een aan het oppervlak van het eigendom gerelateerd tarief voor de eigenarenheffing toegestaan is.

²³ Zie bijvoorbeeld ‘Belastingen en gemeenten’, *B&G*, november 2001, blz. 13.

belastingkarakter te geven, zoals is voorgesteld door het ESBL.²⁴ De eis dat de begrote opbrengst de begrote kosten niet overschrijdt vervalt dan.

3.5. Hondenbelasting

De hondenbelasting is geregeld in artikel 226 van de Gemeentewet. Degene die de hond houdt is belastingplichtig. Dat kan zowel de eigenaar zijn als de verzorger. Als een gezin meer dan één hond houdt wordt één van de gezinsleden als houder van alle honden beschouwd. Gemeenten kunnen zelf bepaalde categorieën vrijstellen, zoals blindengeleidehonden.

De belastinggrondslag is het aantal honden dat de belastingplichtige houdt. Het tarief kan voor elke hond gelijk zijn, maar vaak loopt het tarief op met het aantal honden. Veel gemeenten kennen een apart tarief voor kennels.

De opbrengst van de hondenbelasting behoort tot de algemene middelen. Gemeenten mogen de hondenbelasting desgewenst het karakter van een bestemmingsheffing geven. Op die manier kunnen bijvoorbeeld honden buiten de bebouwde kom worden vrijgesteld. Als de gemeente de opbrengst bestemt voor het bestrijden van hondenoverlast binnen de bebouwde kom, is geen sprake van ongeoorloofde discriminatie.²⁵

3.6. Parkeerbelastingen

De parkeerbelastingen bestaan sinds 1991. Ze zijn ingevoerd om gemeenten de mogelijkheid te geven (strafrechtelijke) parkeerboetes te vervangen door een (fiscale) naheffingsaanslag. Hierdoor kunnen gemeenten de handhaving van het betaald parkeren in eigen hand nemen.

De Gemeentewet (artikel 225) onderscheidt twee parkeerbelastingen: een belasting op het parkeren op een bepaalde plaats, tijdstip en wijze, en een belasting op een vergunning om op een bepaalde plaats en wijze te mogen parkeren. De opbrengst van deze belastingen is niet geoormerkt.

Gemeenten hebben in 2001 expliciet de mogelijkheid gekregen om betaling van de belasting op het parkeren (niet de belasting op een parkeervergunning) uitsluitend nog langs elektronische weg te laten geschieden, bijvoorbeeld via een chipknip of chipper.²⁶ Dit maakt parkeerautomaten minder diefstalgevoelig. Bovendien kon dit de invoering van de euro vergemakkelijken. In enkele gemeenten kan via de mobiele telefoon worden betaald.

Wie parkeert zonder de verschuldigde parkeerbelasting te betalen kan een naheffingsaanslag worden opgelegd. Die bestaat uit twee onderdelen: de naheffing zelf, en een vergoeding voor de kosten van het opleggen van die naheffing. Voor het bepalen van de naheffing wordt doorgaans uitgegaan van een parkeertijd van één uur. Als blijkt dat de parkeertijd langer is (bijvoorbeeld doordat het betreffende wagen later op de dag opnieuw wordt gecontroleerd) wordt van een langere tijd uitgegaan. De kostenvergoeding, die per dag slechts éénmaal mag

²⁴ ESBL, *Rapport Gemeentelijke belastingen in de 21e eeuw. Heffing op goede grond(slag)*, VNG-Uitgeverij, 2001, blz. 118.

²⁵ Hoge Raad, 21 juni 2000, nr. 33816.

²⁶ *Staatsblad* 2001, nr. 303.

worden opgelegd, mag hooguit kostendekkend zijn. Aan de hoogte hiervan is bovendien een maximum gesteld dat jaarlijks wordt geïndexeerd.²⁷ Voor 2003 bedraagt dit maximum 43 euro.²⁸ Het door de gemeente gehanteerde naheffingstarief moet zijn onderbouwd met een kostenbesluit.

3.7. Zalmsnip

Vanaf 1998 geven gemeenten huishoudens een korting van f 100 op hun belastingaanslag. Met ingang van 2002 is dit omgezet in 45,38 euro.²⁹ Deze zogeheten Zalmsnip is in veel opzichten een merkwaardige regeling, waarover vanaf het begin veel discussie is geweest. De kosten van de Zalmsnip worden gedekt door een storting van f 680 miljoen door het Rijk in het gemeentefonds. Een dergelijke toevoeging aan het gemeentefonds voor een welomschreven doel met bestedingsdwang is zonder precedent.³⁰ Formeel is de Zalmsnip verankerd in artikel 229d van de Gemeentewet, maar het kabinet heeft langs informele weg aanvullende regels gesteld. Zo is het bijvoorbeeld de bedoeling dat ook huishoudens die geen belastingaanslag ontvangen (bijvoorbeeld omdat zij geen zelfstandige woonruimte hebben) van de regeling profiteren. Het oorspronkelijke doel van de Zalmsnip – het compenseren van de burger voor de mede door rijksbeleid sterk gestegen lokale lasten – is hierdoor op de achtergrond geraakt.

Gemeenten mogen de Zalmsnip uitkeren als korting op de OZB-aanslag (voor gebruikers), de aanslag rioolrecht of de aanslag verontreinigingsheffing/reinigingsrecht. Ook een korting op de gezamenlijke aanslag is mogelijk. Met ingang van 2000 hebben gemeenten meer beleidsvrijheid gekregen bij de uitvoering van de Zalmsnip. Verdiscontering in de tarieven is sindsdien toegestaan. Via de *Septemercirculaire* 1999 van het gemeentefonds is bovendien geregeld dat een lager bedrag dan f 100 (45,38 euro) zal worden geaccepteerd, zolang het niet minder is dan f 75 (34,04 euro).³¹ Dit is het zogeheten Leidse model, dat in Leiden overigens nooit is toegepast. Het resterende bedrag moet dan worden ingezet voor gericht armoedebeleid. Steeds meer gemeenten keren overigens een *hoger* bedrag uit dan f 100, iets wat de regeling op het oog niet toelaat, maar wat door het kabinet wordt gedoogd.³²

De Hoge Raad heeft onlangs vastgesteld dat ook belastingplichtige gebruikers van recreatiewoningen, die niet in de betreffende gemeente staan ingeschreven, in aanmerking

²⁷ *Besluit gemeentelijke parkeerbelastingen*, artikel 3.

²⁸ *Staatscourant*, 23 augustus 2002, nr. 161, blz. 6.

²⁹ *Aanpassingswet euro*, *Staatsblad* 2001, nummer 481, blz. 3.

³⁰ *Brief van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties*, 8 maart 2000, Tweede Kamer, vergaderjaar 1999-2000, 26412 (4c).

³¹ Zie ook Hof Amsterdam, 2 december 2001, nr. 01/144.

³² Bron: *Atlas van de lokale lasten* 2002, COELO, blz. 51.

komen voor de Zalmsnip.³³ Deze gebruikers moeten dan wel belastingplichtig zijn voor de belasting via welke de Zalmsnip wordt uitgekeerd.

Het kabinet Balkenende I heeft besloten de Zalmsnip in 2005 af te schaffen.³⁴ Door de val van dit kabinet is dit echter onzeker geworden.

3.8. Kwijtschelding

De voorwaarden waarbinnen gemeenten kwijtschelding van belastingen en heffingen mogen verlenen zijn omschreven in de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990. Deze ministeriële regeling is middels artikel 255 van de Gemeentewet ook van toepassing verklaard op de belastingen van gemeenten. De gemeenteraad heeft slechts de vrijheid te besluiten minder kwijt te schelden dan de rijksregels toestaan (bij afzonderlijk besluit), of zelfs in het geheel geen kwijtschelding te verlenen. Gemeenten kunnen zelf bepalen welke gemeentelijke belastingen onder het kwijtscheldingsbeleid vallen. Gemeenten die de Zalmsnip in een of meer tarieven hebben verwerkt mogen desgewenst het tarief exclusief Zalmsnip voor kwijtschelding in aanmerking laten komen (Gemeentewet, artikel 255a).

Artikel 26 van de Invorderingswet 1990 bepaalt dat kwijtschelding van belastingschulden kan worden verleend als een belastingplichtige zijn of haar aanslag slechts met buitengewoon bezwaar kan voldoen. Om vast te stellen of iemand voor kwijtschelding in aanmerking komt, wordt eerst nagegaan of vermogen aanwezig is. Is vermogen boven de vastgestelde limieten aanwezig, dan kan geen kwijtschelding worden verleend. Is geen vermogen aanwezig, dan dient de betalingscapaciteit te worden vastgesteld. Om de betalingscapaciteit vast te stellen wordt eerst het netto-bestedbare inkomen berekend: dit is het netto inkomen na aftrek van een aantal vaste lasten. Van het netto besteedbaar inkomen worden vervolgens de kosten van bestaan (ook wel: kwijtscheldingnorm) afgetrokken. Deze kwijtscheldingsnorm is met ingang van 1995 voor lagere overheden vastgesteld op maximaal 95 procent van de relevante bijstandsnorm, en vanaf 1997 op maximaal 100 procent van de bijstandsnorm.³⁵ Is de aldus vastgestelde betalingscapaciteit positief, dan moet 80 procent hiervan voor belastingbetaling worden opgeëist (voor zover nodig om de aanslag te voldoen). De rest kan worden kwijtgescholden. Is geen betalingscapaciteit aanwezig, dan kan de gehele belastingschuld worden kwijtgescholden. Hoewel kwijtschelding formeel dus pas mogelijk is na individuele toetsing, komt het steeds vaker voor dat aan bepaalde groepen generiek kwijtschelding wordt verleend.

Gemeenten hebben in groten getale gebruik gemaakt van de hen geboden mogelijkheid hun kwijtscheldingsbeleid te verruimen. In 2002 hanteerden slechts elf van de 496 gemeenten een

³³ Hoge Raad, 20 september 2002, nr. 37069.

³⁴ *Werken aan vertrouwen, een kwestie van aanpakken. Strategisch akkoord voor kabinet CDA, LPF, VVD*, Tweede Kamer, vergaderjaar 2001–2002, 28 375, nr. 5, blz. 43.

³⁵ Het Rijk zelf blijft een percentage van 90 hanteren, waardoor de betalingscapaciteit voor rijksbelastingen vrijwel altijd groter is dan die voor gemeentelijke belastingen.

kwijtscheldingsnorm lager dan de maximaal toegestane 100 procent.³⁶ Op enkele gemeenten na is voor de OZB-aanslag overal in principe volledige kwijtschelding mogelijk. Bij het rioolrecht en vooral de reinigingsheffingen komt gedeeltelijke kwijtschelding veel meer voor. Dit is vooral zo bij gemeenten waar het tarief gerelateerd is aan het watergebruik of het afvalaanbod. Door geen volledige kwijtschelding te verlenen willen deze gemeenten de prikkel om de afvalstroom of het waterverbruik te beperken handhaven.

Een klein maar groeiend aantal gemeenten (20 in 2002) heeft de kwijtscheldingregeling vervangen door een soortgelijke regeling die valt onder het gemeentelijke armoedebeleid. Hierdoor zijn deze gemeenten niet gebonden aan de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990. Dit maakt het mogelijk soepeler te zijn, zowel wat betreft normen als wat betreft toetsingsprocedure.

³⁶ *Atlas van de lokale lasten 2002*, COELO, blz. 69.

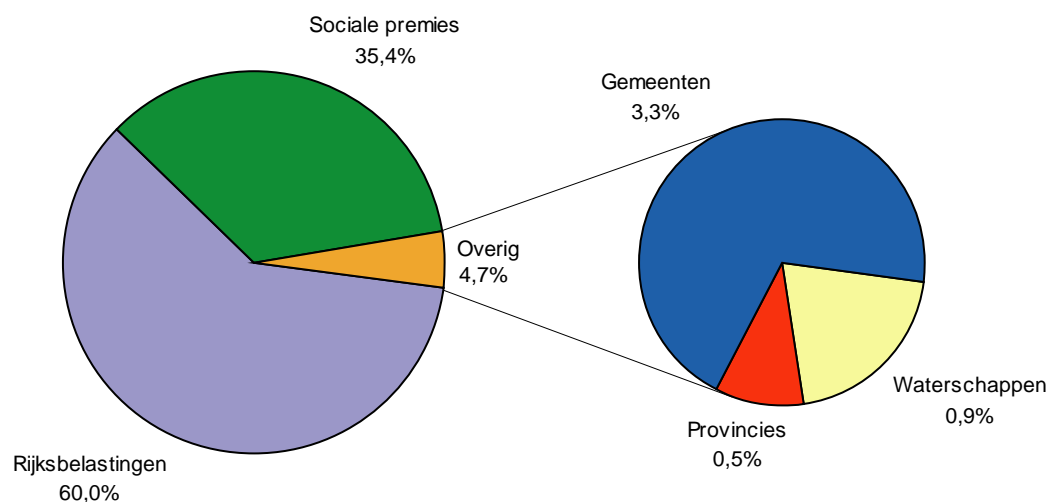
4. Opbrengsten en tarieven in 2003

4.1. Belastingopbrengsten per bestuurslaag

Gemeenten zijn niet de enige belastingheffende overheden in Nederland. Voor we de afzonderlijke gemeentelijke belastingen behandelen is het daarom nuttig om eerst de plaats van de lokale belastingen in het geheel van de belasting- en premieheffing te schetsen.

In 2003 wordt naar verwachting 187 miljard euro aan belastingen en premies geïnd.³⁷ De rijksbelastingen (60 procent) en de sociale premies (35 procent) nemen hiervan het leeuwendeel voor hun rekening (grafiek 4.1). Het aandeel van de decentrale overheden bedraagt bijna vijf procent; waarvan het leeuwendeel voor rekening van de gemeenten komt.

Grafiek 4.1 Belasting- en premieopbrengst 2003

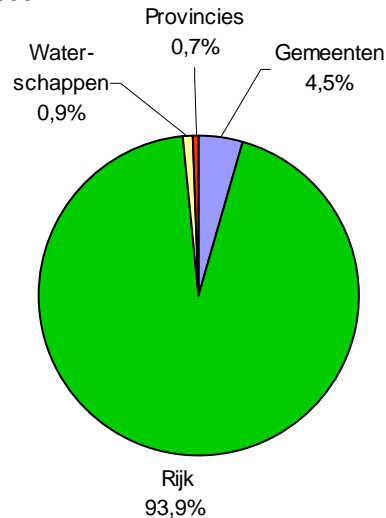

De totale belasting- en premieopbrengst stijgt in 2003 met ruim 10 miljard euro ten opzichte van 2002. Dit is een stijging van 5,8 procent. Deze stijging komt bijna volledig (94 procent) voor rekening van het Rijk (grafiek 4.2). De gemeenten nemen ruim vier procent van de stijging voor hun rekening, de provincies en de waterschappen elk minder dan één procent.

Per bestuurslaag stijgt de belastingopbrengst het minst bij het Rijk (3,5 procent, grafiek 4.3) en bij de waterschappen (5,4 procent). Het meest stijgen de sociale premies (9,3 procent) en de provinciale belastingopbrengst (8,3 procent). De toename bij de gemeentelijke belastingen zit daar tussen in met acht procent.

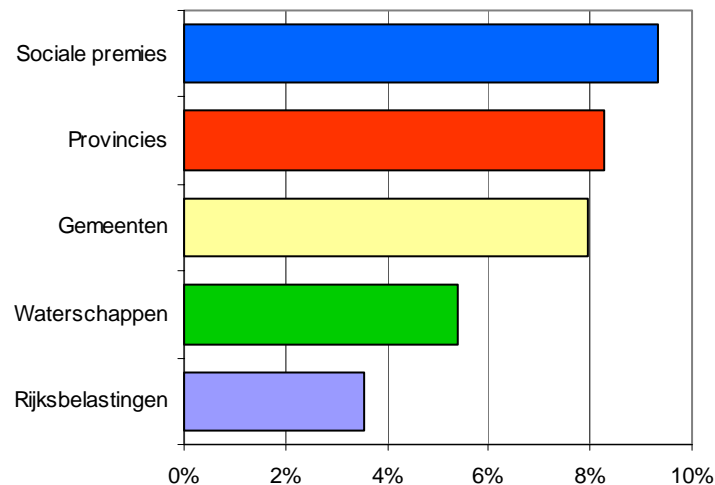
³⁷ Bron (ook voor de grafieken 4.1, 4.2, en 4.3): *Miljoenennota 2003*, blz. 110 en 117 en CBS, *Opbrengst lokale lasten stijgt met 7,5 procent*, persbericht, 15 januari 2003. Het gaat hier om begrotingscijfers, die nog wel eens willen afwijken van de uiteindelijke realisaties, bijvoorbeeld door tegenvallende economische ontwikkelingen.

Grafiek 4.2 Aandeel in stijging belasting- en premiedruk 2003

Opvallend is dat de volgorde in grafiek 4.3 precies omgekeerd is aan die van vorig jaar. Toen stegen de rijksbelastingen het meest en de premieopbrengsten het minst. De gemeentelijke belastingen namen net als dit jaar een middenpositie in.

Grafiek 4.3 Opbrengststijging belastingen en premies 2002-2003

Gemeten aan de opbrengst zijn de OZB, de reinigingsheffingen (afvalstoffenheffing en reinigingsrecht) en het rioolrecht de belangrijkste gemeentelijke heffingen (tabel 4.1). De laatste jaren is de parkeerbelasting aan een opmars bezig. De forensenbelasting stijgt dit jaar het hardst. Omdat de opbrengst hiervan zeer gering is (17 miljoen euro) is deze belasting niet afzonderlijk in de tabel opgenomen. Na de forensenbelasting stijgen de bouwleges het meest. Dit komt niet alleen door tariefverhogingen; de gemeenten verwachten dit jaar meer vergunningen af te geven dan vorig jaar.

Tabel 4.1 Opbrengst gemeentelijke belastingen, 2003

	Opbrengst (mln euro)	Toename (%)
OZB gebruikers	1.123	9,2
OZB eigenaren	1.750	7,5
Afvalstoffenheffing/reinigingsrecht	1.297	7,3
Rioolrecht	780	7,8
Parkeerbelasting	377	10,1
Bouwleges	317	10,2
Secretarieleges	144	5,4
Toeristenbelasting	98	7,1
Overig	222	
Totaal	6.108	8,0

Bron: CBS, *Opbrengst lokale heffingen stijgt met 7,5 procent*, persbericht 15 januari 2003. Het gaat hier om opbrengsten conform de primitieve begrotingen.

Een toenemende belastingopbrengst betekent niet vanzelfsprekend dat ook de lasten voor afzonderlijke burgers of bedrijven stijgen. In de eerste plaats moet rekening worden gehouden met inflatie: die bedroeg in 2002 3,5 procent.³⁸ Een deel van de opbrengststijging moet verder worden toegeschreven aan volume-effecten: elk jaar zijn er weer meer huishoudens dan een jaar eerder. Ook als huishoudens inderdaad meer gaan betalen betekent dit nog niet *per se* dat de belastingtarieven zijn verhoogd. Het kan ook zijn dat het belastbare feit zich vaker voordoet, bijvoorbeeld doordat er vaker wordt geparkeerd, of doordat meer bouwvergunningen worden aangevraagd. De volgende paragrafen gaan in op de ontwikkeling van de tarieven van de gemeentelijke belastingen in de grote gemeenten.

4.2. OZB

Voor woningen bedragen de OZB-tarieven van de grote gemeenten in 2003 gemiddeld 3,67 euro voor zakelijk gerechtigden en 2,97 euro voor gebruikers. Amsterdam heeft de laagste tarieven (2,16 euro en 1,73 euro), Leeuwarden de hoogste (6,57 euro en 5,26 euro). Het gecombineerde tarief voor woningen steeg gemiddeld met 4,5 procent ten opzichte van vorig jaar.³⁹ Gecorrigeerd voor de inflatie is dat 1,1 procent. 's Gravenhage hield het tarief constant, terwijl dit tarief in Groningen met 10,3 procent is verhoogd. De tarieven voor alle onderzochte gemeenten zijn te vinden in tabel 4 achterin dit overzicht.

Voor niet-woningen bedraagt het tarief voor zakelijk gerechtigden in de grote gemeenten gemiddeld 5,43 euro en dat voor gebruikers 4,38 euro. Ook hier heeft Amsterdam de laagste tarieven (3,64 euro en 2,91euro) en Leeuwarden de hoogste (10,04 euro en 8,04 euro). Het OZB-tarief voor niet-woningen steeg gemiddeld met 5,0 procent ten opzichte van vorig jaar. Doordat het tarief voor woningen minder toenam is de afstand tussen beide tarieven verder

³⁸ Bron: CBS, *Inflatie 2002: 3,5 procent*, persbericht 10 januari 2003.

³⁹ Dit is het gewogen gemiddelde van de stijgingen in de afzonderlijke grote gemeenten. Dit wijkt iets af van de toename van het gewogen gemiddelde tarief, dat in paragraaf 2.2 is opgenomen.

vergroot. Het tarief voor niet-woningen is dit jaar in Den Haag niet verhoogd; Haarlem verhoogde het tarief met 13,2 procent.

Gemiddeld brengt de OZB in de grote gemeenten 235 euro per inwoner op (woningen en niet-woningen). Dit bedrag varieert van 243 euro in Tilburg tot 363 euro in Leiden (tabel 6).

Op Dordrecht en Leiden na hebben alle onderzochte gemeenten de tarieven voor zakelijk gerechtigden vastgesteld op (bijna) 125 procent van die voor gebruikers, het wettelijk toegestane maximum. Leiden hanteert voor gebruikers en eigenaren ongeveer (maar niet precies) dezelfde tarieven; in Dordrecht liggen de tarieven voor eigenaren circa 18 procent hoger dan voor gebruikers.

Alle grote gemeenten hanteren voor niet-woningen een hoger tarief dan voor woningen (tabel 7). Gemiddeld ligt het tarief voor niet-woningen op 150 procent van dat voor woningen. Deze verhouding varieert van 111 procent in Emmen tot 187 procent in Sittard-Geleen.

4.3. Reinigingsheffingen

In 19 van de 34 gemeenten in dit overzicht is het tarief voor de reinigingsheffing (afvalstoffenheffing of reinigingsrecht) gekoppeld aan het aantal huishoudensleden (tabel 8). Dat is één meer dan vorig jaar, doordat Assen is afgestapt van het vastrecht. Tien gemeenten hanteren nu nog een vastrecht. In twee gemeenten hangt de aanslag af van de containerinhoud (Haarlemmermeer en Middelburg), in twee gemeenten wordt per zak betaald (Maastricht en Nijmegen)⁴⁰ en in één gemeente per kilo (Sittard-Geleen).

In gemeenten waar per kilo, per zak of per lediging wordt betaald (*diftar*), wordt meestal minder afval aangeboden dan in gemeenten waar de burger de hoogte van de aanslag niet of nauwelijks kan beïnvloeden.⁴¹ Omdat bij het opstellen van het tarievenoverzicht gebruik is gemaakt van landelijke gemiddelden wat betreft afvalaanbod (zie verantwoording), moet worden bedacht dat huishoudens in Maastricht, Nijmegen en Sittard-Geleen de keuze hebben minder afval aan te bieden en dus minder te betalen. De bruto opbrengst per woonruimte ligt in Nijmegen en Sittard-Geleen tussen het tarief voor éénpersoonshuishoudens en dat voor meerpersoonshuishoudens (tabel 8).⁴² De gehanteerde veronderstellingen wat betreft afvalaanbod lijken dus niet tot een onredelijke tariefopdrijving te hebben geleid.

In 2003 betalen éénpersoonshuishoudens in de grote gemeenten gemiddeld 192 euro en meerpersoonshuishoudens 232 euro. In Leiden wordt het minste betaald: het tarief bedraagt daar 0 euro. Éénpersoonshuishoudens zijn het duurst af in Amersfoort (254 euro), meerpersoonshuishoudens in Apeldoorn (308 euro). Het tarief voor (meerpersoons)-

⁴⁰ In Maastricht en Nijmegen wordt alleen “grijs” afval in dure zakken verzameld. “Groen” afval wordt kosteloos opgehaald.

⁴¹ Zie M.A. Allers, P. Kooreman, V. Linderhof en D. Wiersma, 'Betalen per kilo remt afvalaanbod', *B&G*, april 1999, blz. 25-26 of V. Linderhof, P. Kooreman, M. Allers and D. Wiersma, 'Weight-Based Pricing in the Collection of Household Waste; the Oostzaan Case' *Resource and Energy Economics*, Vol. 23, October 2001, pp. 359-371 en E. Dijkgraaf en R. Gradus, 'Huisvuil: financiële prikkels werken', *Openbaar Bestuur*, nr. 6/7, 2002, blz. 16-18.

⁴² Maastricht kon ons geen opgave doen van de begrote opbrengst.

huishoudens steeg gemiddeld met 8,8 procent.⁴³ Leiden en Haarlemmermeer veranderden hun tarieven niet. De sterkste verhoging vond plaats in Hilversum (33 procent).

De kostendekking bedraagt in de grote gemeenten gemiddeld 89 procent (tabel 8), bijna een procentpunt meer dan vorig jaar. Het laagst is deze dekkingsgraad in Leiden (nul). Eénentwintig gemeenten dekken de kosten volledig uit de heffing. Doordat de ene gemeente andere kosten toerekent dan de andere is de zeggingskracht van dit kengetal overigens beperkt. Met behulp van de kostendekkingscijfers kan het tarief worden berekend waarbij de opbrengst van de heffing gelijk zou zijn aan de kosten. Dit varieert van 196 euro in Haarlemmermeer tot 382 euro in Nijmegen. Het is niet duidelijk in hoeverre deze verschillen variërende kosten van de afvalinzameling en –verwerking, dan wel verschillen in kostentoerekening weerspiegelen.

4.4. Rioolrecht

Van de 34 vergeleken gemeenten kennen er 13 een afvoerrecht en 22 een aansluitrecht (tabel 9). Zeven gemeenten kennen geen van beide. Het afvoerrecht is doorgaans een vastrecht; één gemeente heeft het tarief gekoppeld aan het waterverbruik (Heerlen) en één aan de huishoudensomvang (Dordrecht).

In de grote gemeenten betalen éénpersoonshuishoudens aan afvoerrecht gemiddeld 18 euro en meerpersoonshuishoudens 20 euro. Dit zijn kleine bedragen doordat een aantal gemeenten geen afvoerrecht kent: de “nullen” halen het gemiddelde omlaag. Voor éénpersoonshuishoudens bedraagt het laagste positieve tarief 23,17 euro (Tilburg) en het hoogste tarief 163,72 euro (Assen). Ook voor meerpersoonshuishoudens vormen deze gemeenten de uitersten (Tilburg 23,17 euro; Assen 163,72 euro). Het aansluitrecht bedraagt gemiddeld 70 euro, en varieerde voor zover boven nul van 33,35 euro (Emmen) tot 139,50 euro (Utrecht).

Het gecombineerde tarief steeg gemiddeld 5,0 procent ten opzichte van vorig jaar.⁴⁴ De stijging varieert van nul procent (diverse gemeenten) tot 12,3 procent (Zwolle).

Zestien gemeenten kennen een kostendekking van honderd procent, vijf van nul.⁴⁵ Het gemiddelde ligt op 82 procent. Op basis van de kostendekking kan worden berekend bij welk tarief het rioolrecht kostendekkend zou zijn. Dit varieert van 78 euro in Den Haag tot 173 euro in Heerlen. Net als bij de reinigingsheffing weerspiegelen deze verschillen zowel verschillen in de feitelijke kosten van de riolering als verschillen in de kostentoerekening.

4.5. Zalmsnip

Net als vorig jaar keren de meeste grote gemeenten 45,38 euro (100 gulden) uit. Drie gemeenten zijn royaler (Leiden 46,00 euro, Enschede 61,26 euro en Leeuwarden 49,00

⁴³ Dit is het gewogen gemiddelde van de stijgingen in de afzonderlijke grote gemeenten. Het gewogen gemiddelde tarief ligt dit jaar 8,6 procent hoger dan vorig jaar; dit is het cijfer dat in paragraaf 2.2 is opgenomen.

⁴⁴ Dit is het gewogen gemiddelde van de stijgingen in de afzonderlijke grote gemeenten. Dit wijkt af van de toename van het gewogen gemiddelde tarief (3,4 procent), dat in paragraaf 2.2 is opgenomen.

⁴⁵ Twee gemeenten kennen geen rioolrecht voor huishoudens maar wel voor bedrijven.

euro);⁴⁶ zes minder royaal (Amersfoort 34,98 euro, Assen en Rotterdam 35,00 euro, Eindhoven en Emmen 34,03 euro (75 gulden), Groningen 34,05 euro). De gemiddelde Zalmsnip bedraagt 43,48 euro. Dat is 3,7 procent lager dan vorig jaar.

4.6. Kwijtschelding

Alle onderzochte gemeenten hanteren een kwijtscheldingnorm van 100 procent, en voeren wat dit betreft dus een zo ruim mogelijk beleid. De OZB valt overal onder het kwijtscheldingbeleid, evenals het rioolafvoerrecht. Omdat het rioolaansluitrecht van de eigenaar wordt geheven, is hier door de verplichte vermogenstoets zelden kwijtschelding mogelijk. Enschede scheldt hooguit 71,25 euro van het rioolafvoerrecht kwijt.

Vijf gemeenten verlenen geen (volledige) kwijtschelding voor de reinigingsheffing: Groningen, Enschede, Maastricht, Sittard-Geleen en Nijmegen. Nijmegen kent wel een compensatieregeling voor huishoudens die voor kwijtschelding van OZB in aanmerking komen. Groningen scheldt hooguit 60 procent van de aanslag kwijt, Enschede hooguit 45,38 euro. Vorig jaar viel de reinigingsheffing in Groningen nog buiten het kwijtscheldingsbeleid. Maastricht en Sittard-Geleen kennen een diftarsysteem en verlenen kwijtschelding voor een beperkt aantal kilo's respectievelijk zakken.

4.7. Woonlasten

GEMEENTELIJKE WOONLASTEN

Tellen we voor een meerpersoonshuishouden in een woning met gemiddelde waarde OZB, reinigingsheffing en rioolrecht op en verminderen we dit met het bedrag van de Zalmsnip, dan ontstaat een indicator voor de woonlasten. Gemiddeld bedragen deze woonlasten in de grote gemeenten 607 euro, zeven procent hoger dan vorig jaar. Het goedkoopst is Alkmaar (514 euro) en het duurst Hilversum (772 euro). Zie figuur 1 in het tweede deel van dit Belastingoverzicht. De grootste woonlastenstijging vond plaats in Hilversum (+13 procent), de kleinste toename in Zaanstad (1,9 procent; zie figuur 2 achterin dit boek).

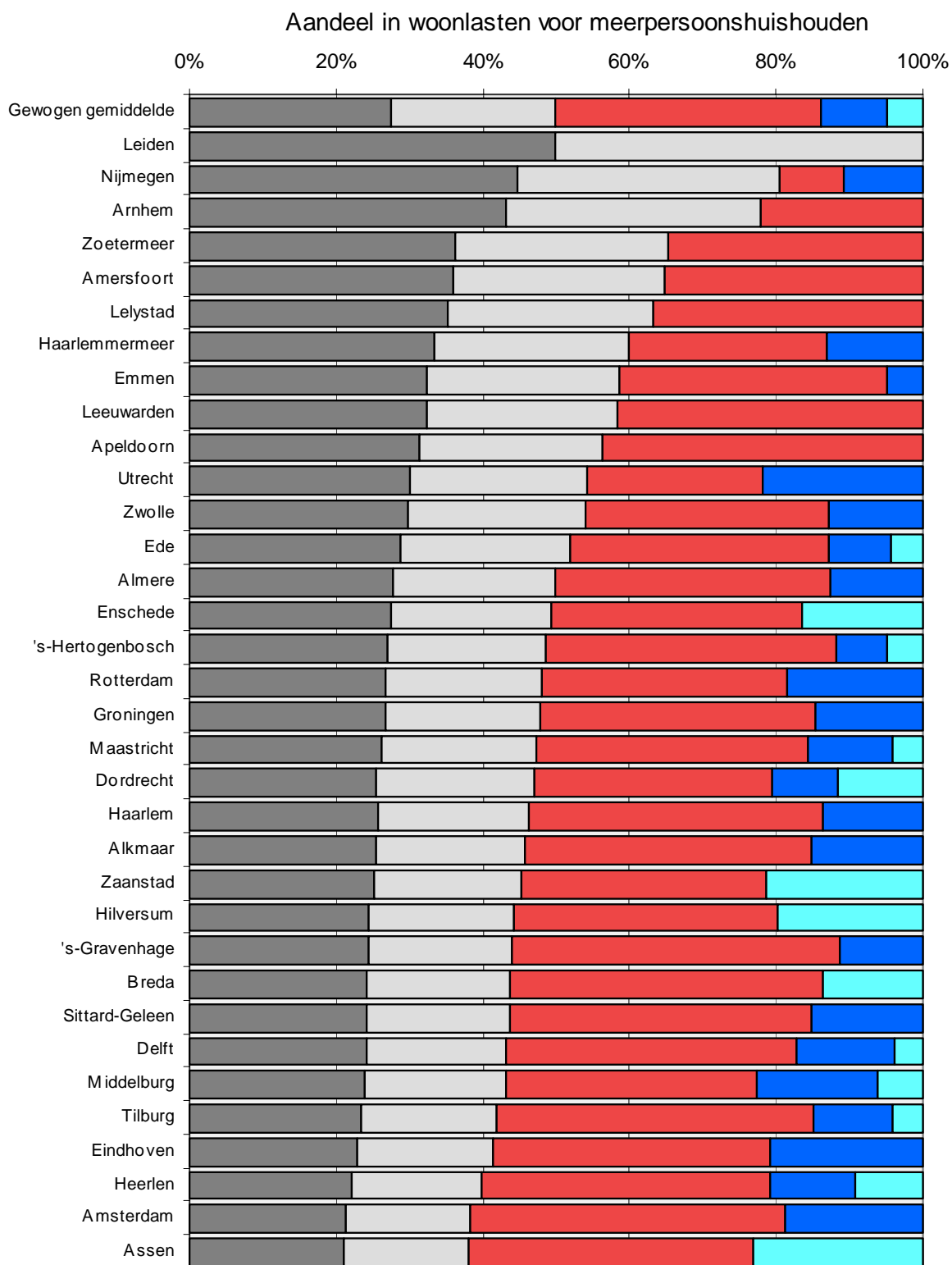
De woonlasten voor huurders met een minimuminkomen bedragen gemiddeld –31 euro. In de meeste grote gemeenten worden de woonlasten volledig kwijtgescholden en de Zalmsnip uitbetaald. Alle onderzochte gemeenten hanteren bij de kwijtschelding de 100%-norm, maar niet altijd komt de gehele aanslag voor kwijtschelding in aanmerking. Nijmegen kent formeel geen kwijtschelding van de reinigingsheffing, maar heeft wel een soortgelijke regeling als onderdeel van het armoedebeleid.

De onroerendezaakbelastingen nemen samen gemiddeld de helft van de woonlasten voor hun rekening, de reinigingsheffingen 36 procent en het rioolrecht 14 procent (grafiek 4.4). In de ene gemeente is dit echter heel anders dan in de andere. Zo ontvangt Leiden de woonlasten geheel via de OZB, terwijl Assen slechts 38 procent van de woonlasten via die belastingen binnen krijgt.

⁴⁶ Formeel kent Enschede een Zalmsnip van 45,38 euro en een aanvulling hierop van 15,88 euro.

Grafiek 4.4 De lokale belastingmix in 2003

■ OZB-Eigenaar □ OZB-Gebruiker ■ Reinigingsheffing ■ Riool aansluitrecht ■ Riool afvoerrecht

Bij de verdeling van de algemene uitkering uit het gemeentefonds wordt rekening gehouden met de waarde van onroerende zaken in de gemeenten. Daardoor moeten gemeenten met een relatief hoge waarde van onroerende zaken om een gelijkwaardig voorzieningenniveau te kunnen bieden doorgaans hogere OZB-opbrengsten genereren dan gemeenten met minder waardevol onroerend goed binnen de grenzen. Een deel van de OZB-grondslag is als het ware generationaliseerd. Het gevolg is dat gemeenten met hoge woonlasten niet altijd het meest overhouden van de door hen geheven belastingen.

Om hiervoor te corrigeren zijn de woonlasten opnieuw berekend, na aftrek van de korting op de algemene uitkering (zie tabel 1 en tabel 2 achterin dit overzicht).⁴⁷ Niet Alkmaar, Den Haag en Tilburg zijn dan de goedkoopste grote gemeenten, maar Amsterdam, Alkmaar en Tilburg. De top drie van dure gemeenten verandert van Hilversum, Ede en Heerlen in Heerlen, Enschede en Assen.

Dit voorbeeld geeft aan dat het woonlastenbegrip voorzichtig moet worden gehanteerd. Het is belangrijk te beseffen dat hoge woonlasten niet gelijk staan aan hoge gemeentelijke inkomsten.

4.8. Hondenbelasting

Dertig van de onderzochte 34 gemeenten kennen een hondenbelasting. In de meeste gevallen loopt het bedrag per hond op met het aantal honden. De eerste hond wordt gemiddeld voor 68 euro aangeslagen, de tweede voor 96 euro en de derde voor 116 euro. Het tarief in de goedkoopste gemeenten is steeds grofweg een derde van dat in de duurste gemeente. Gemiddeld brengt de hondenbelasting 3,34 euro per inwoner in het laadje.

4.9. Parkeerbelastingen

Alle onderzochte gemeenten kennen een parkeerbelasting. Niet alle grote gemeenten kunnen gegevens leveren over de opbrengsten en de kosten die voor parkeren worden gemaakt. Gemiddeld ligt de opbrengst iets boven de gemaakte kosten. Dit mag, omdat de parkeerbelasting geen bestemmingsheffing is. Overigens blijkt uit recent onderzoek dat gemeenten meestal niet alle relevante kosten aan parkeren doorrekenen, en dat de feitelijke kosten over het algemeen hoger zijn dan de opbrengsten.⁴⁸

⁴⁷ Die korting is berekend als 80 procent van de gemiddelde woningwaarde in de gemeente (gedeeld door 2.268 euro) vermenigvuldigd met 5,08 euro (het rektarief). Zie verder M.A. Allers en S. Schrantee, 'Woonlasten en woonbaten', *B&G*, juli/augustus 2001, blz. 5-7.

⁴⁸ 'Gemeenten leggen geld toe op parkeerbeleid', *Binnenlands Bestuur*, 14 januari 2003, blz. 4.

5. Verantwoording

Bij de berekeningen die ten grondslag liggen aan de gegevens in dit Belastingoverzicht moesten op verschillende plaatsen uitgangspunten worden gekozen. Deze worden hieronder kort toegelicht.

GEMIDDELDEN

Amsterdam kent binnen haar grenzen verschillende tarieven voor de reinigingsheffing (afvalstoffenheffing of reinigingsrecht). In dit overzicht zijn voor deze gemeenten gewogen gemiddelden gebruikt.

Waar in dit overzicht sprake is van gemiddelden gaat het om naar inwonertal gewogen gemiddelden. Waar nultarieven voorkomen, zoals bij het rioolrecht, zijn de “nullen” in de berekening van de gemiddelden meegenomen.

UITGANGSPUNTEN WATERVERBRUIK EN AFVALAANBOD

Daar waar tarieven aan waterverbruik (rioolrecht) of afvalaanbod (reinigingsheffing) zijn gerelateerd zijn veronderstellingen gemaakt om te komen tot jaarbedragen per huishouden. Hiervoor is zoveel mogelijk aangesloten bij landelijke gemiddelden. Huishoudens in gemeenten waar per kilo, vuilniszak of lediging wordt betaald (diftar) bieden over het algemeen minder afval aan dan huishoudens in andere plaatsen. Het is echter lastig om hiermee rekening te houden, omdat niet alle gemeenten weten van hoeveel kilo's, zakken of ledigingen ter plaatse moet worden uitgegaan. Bovendien zou dergelijk maatwerk in andere cijfers resulteren dan die welke worden gebruikt voor andere publicaties (*Atlas van de lokale lasten* en *Monitor inkomsten uit lokale heffingen*). Uit onderzoek is bovendien gebleken dat de gehanteerde uitgangspunten over het geheel genomen niet ver afwijken van de werkelijkheid.⁴⁹

Waar van toepassing is voor een éénpersoonshuishouden uitgegaan van een waterverbruik van 50 m³ en voor een meerpersoonshuishouden van drie personen en een waterverbruik van 150 m³. Waar tot een verbruik van 250 m³ hetzelfde tarief van toepassing is, spreken we van een vastrecht.

Voor de reinigingsheffing is voor de gemeente Haarlemmermeer uitgegaan van een container van 120 liter voor gft en van 80 liter (éénpersoons) respectievelijk 120 liter (meerpersoonshuishoudens) voor restafval. Voor Middelburg is uitgegaan van zakken of een container van 140 liter. Voor Nijmegen en Maastricht is uitgegaan van 30 zakken (éénpersoons) en 90 zakken (meerpersoonshuishoudens).⁵⁰ Voor Sittard-Geleen is uitgegaan van 256 kilo afval voor éénpersoonshuishoudens en 768 kilo voor meerpersoonshuishoudens.

⁴⁹ Zie M.A. Allers en S. Schrantee, *Atlas van de lokale lasten 2001*, COELO, Groningen, 2001, blz. 19-21.

⁵⁰ Nijmegen gaat zelf uit van 28 zakken voor éénpersoonshuishoudens en 70 voor meerpersoonshuishoudens; Maastricht gaat uit van 38 zakken per huishouden.

OZB

De OZB-aanslag per huishouden is berekend door uit te gaan van de in de betreffende gemeente gevonden gemiddelde WOZ-waarde. Die waarde wordt gedeeld door 2.268 euro (5.000 gulden) en vermenigvuldigd met het relevante tarief.

Deze methode wijkt enigszins af van de berekening van de aanslag voor een bestaand pand. Bij een werkelijk bestaand pand wordt de WOZ-waarde gedeeld door 2.268 euro en vervolgens naar beneden afgerond. Dit aantal gehele eenheden wordt met het tarief vermenigvuldigd om het te betalen bedrag te berekenen. Als dezelfde werkwijze wordt gehanteerd bij een gemiddelde woningwaarde, wordt zowel bij een aantal eenheden van 50,01 als van 50,99 naar beneden afgerond. Dit lijkt niet juist, omdat het niet om een feitelijk pand gaat, maar om een gemiddelde, dat aangeeft hoe hoog het niveau in die gemeente is. Hoe dit gemiddelde precies wordt afgerond is dan van het toeval afhankelijk. In het zojuist gegeven voorbeeld zou afronding een waardeverschil van 2 procent verbloemen.

Gevolg van de gekozen methode is dat de gemiddelde OZB-aanslag enkele euro's hoger uitkomt dan bij afronden. Het voordeel van de betere vergelijkbaarheid weegt hier wat ons betreft tegen op.

Tabellen en figuren

Tabellen

Tabel 1 Woonlasten 2002

Tabel 2 Woonlasten 2003

Tabel 3 Algemene gegevens

Tabel 4 OZB woningen

Tabel 5 OZB niet-woningen

Tabel 6 Totale OZB-opbrengst

Tabel 7 Tariefdifferentiatie OZB

Tabel 8 Reinigingsheffing huishoudens

Tabel 9 Rioolrecht

Tabel 10 Hondenbelasting

Tabel 11 Parkeerbelastingen

Figuren

Figuur 1 Woonlasten 2003

Figuur 2 Mutatie woonlasten 2002-2003

Toelichting

De getallen in de tabellen staan tegen een gekleurde achtergrond. Per kolom is ongeveer één derde blauw, één derde grijs en één derde rood. Hierdoor is in één oogopslag te zien welke waarden laag of hoog zijn. De getallen zijn als het ware op volgorde gezet en in drie gelijke delen gehakt, die elk een kleur kregen. In enkele gevallen levert deze methode geen drie maar twee kleuren op: dit is het geval als één bepaalde waarde sterk overheerst.

Witte vlekken in de tabellen geven aan dat de desbetreffende gemeente het gevraagde niet heeft aangeleverd.

Tabel 1 Woonlasten 2002

Meerpersoonshuishouders in woning met gemiddelde waarde (€)

	OZB-Eigenaar	OZB-Gebruiker	Reinigingsheffing	Rioolrecht	Zalmsnip	Woonlasten*	minimuminkomen** Woonbaten**	Woonlasten***
Alkmaar	138,43	111,04	208,44	84,00	45,38	496,53	294,11	-45,38
Almere	174,81	139,96	230,16	75,57	45,38	575,12	367,42	-45,38
Amersfoort	249,93	200,34	224,34	0,00	36,60	638,01	377,51	-36,60
Amsterdam	115,35	92,39	222,59	105,38	45,38	490,33	266,79	-45,38
Apeldoorn	216,09	173,26	285,24	0,00	45,38	629,21	373,99	-45,38
Arnhem	273,09	218,77	141,48	0,00	45,38	587,96	390,82	-45,38
Assen	147,44	118,12	225,46	156,72	34,03	613,71	446,50	-34,03
Breda	155,16	124,74	267,72	81,12	45,38	583,36	340,46	-45,38
Delft	169,90	136,02	262,44	119,37	45,38	642,35	443,45	-45,38
Dordrecht	153,05	129,89	192,96	117,12	45,38	547,64	366,35	-45,38
Ede	223,35	178,97	250,20	98,90	79,41	672,01	381,59	-79,41
Eindhoven	142,20	113,76	239,00	132,71	34,03	593,64	366,58	-34,03
Emmen	214,20	171,90	231,96	33,35	34,03	617,38	439,61	-34,03
Enschede	201,48	161,27	249,60	112,20	61,26	663,29	496,08	193,16
Groningen	153,44	123,02	213,60	86,20	34,05	542,21	410,20	179,55
Haarlem	164,80	132,06	244,68	82,56	45,38	578,72	353,42	-45,38
Haarlemmermeer	223,11	178,93	195,96	93,00	45,38	645,62	351,68	-45,38
Heerlen	165,22	132,26	290,16	152,00	45,38	694,26	516,49	-45,38
Hilversum	195,97	157,23	220,76	153,60	45,38	682,18	384,72	-45,38
Leeuwarden	206,42	165,87	230,20	0,00	45,38	557,11	423,34	-45,38
Leiden	295,66	297,34	0,00	0,00	46,00	547,00	323,46	-46,00
Lelystad	235,82	188,91	248,16	0,00	45,38	627,51	460,30	-45,38
Maastricht	181,67	145,56	239,28	108,55	45,38	629,68	407,90	24,62
Middelburg	146,74	117,39	194,27	131,14	45,38	544,16	361,11	-45,38
Nijmegen	296,04	237,25	51,30	73,35	45,38	612,56	404,86	-45,38
Rotterdam	159,93	128,09	187,32	104,55	45,38	534,51	388,42	-45,38
's-Gravenhage	138,41	110,90	246,26	61,09	45,38	511,28	342,31	-45,38
's-Hertogenbosch	174,65	139,97	243,00	70,20	45,38	582,44	330,74	-45,38
Sittard-Geleen	156,33	125,29	253,32	99,95	45,38	589,51	364,21	0,52
Tilburg	128,80	103,33	226,31	82,82	45,38	495,88	304,02	-45,38
Utrecht	182,52	146,13	138,60	130,97	45,38	552,84	322,26	-45,38
Zaanstad	170,37	136,40	226,86	143,25	45,38	631,50	429,08	-45,38
Zoetermeer	261,65	209,67	224,28	0,00	45,38	650,22	419,64	-45,38
Zwolle	184,17	147,54	196,68	73,92	45,38	556,93	350,99	-45,38
Laagste	115	92	0	0	34	490	267	-79
Gemiddelde	172	140	213	87	45	567	363	-29
Hoogste	296	297	290	157	79	694	516	193

* Woonlasten zijn berekend als de som van OZB, rioolrecht en reinigingsheffing, minus Zalmsnip.

** Woonlasten na aftrek van de eigeninkomstenkorting op de algemene uitkering (zie paragraaf 4.7).

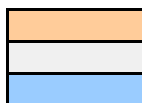
*** Woonlasten na kwijtschelding; huurwoning.

Legenda:

Relatief hoog

Rond de mediaan

Relatief laag

Tabel 2 Woonlasten 2003

Meerpersoonshuishouders in woning met gemiddelde waarde (€)

	OZB-Eigenaar	OZB-Gebruiker	Reinigingsheffing	Rioolrecht	Zalmsnip	Woonlasten*	minimuminkomen** Woonbaten**	Woonlasten***
Alkmaar	142,50	114,10	217,80	85,20	45,38	514,22	315,32	-45,38
Almere	184,18	147,76	249,72	83,30	45,38	619,58	411,88	-45,38
Amersfoort	257,96	206,76	253,62	0,00	34,98	683,36	424,62	-34,98
Amsterdam	122,79	98,26	247,39	107,49	45,38	530,54	303,48	-45,38
Apeldoorn	220,68	176,54	307,68	0,00	45,38	659,52	407,82	-45,38
Arnhem	285,33	228,56	145,92	0,00	45,38	614,43	419,05	-45,38
Assen	149,26	119,74	273,48	163,72	35,00	671,20	507,51	-35,00
Breda	160,11	128,32	281,64	89,28	45,38	613,97	374,59	-45,38
Delft	179,86	143,99	295,25	128,79	45,38	702,51	503,61	-45,38
Dordrecht	156,51	132,67	200,16	126,49	45,38	570,45	390,92	-45,38
Ede	229,98	184,70	280,80	103,17	45,38	753,27	466,37	-45,38
Eindhoven	153,06	122,45	251,00	139,00	34,03	631,48	400,90	-34,03
Emmen	217,38	174,60	244,44	33,35	34,03	635,74	461,49	-34,03
Enschede	207,65	166,20	258,60	124,00	61,26	695,19	529,74	204,72
Groningen	167,05	133,77	234,84	92,15	34,05	593,76	463,51	59,89
Haarlem	168,55	134,95	264,96	88,92	45,38	612,00	388,46	-45,38
Haarlemmermeer	242,99	194,39	195,96	96,25	45,38	684,21	390,27	-45,38
Heerlen	167,89	134,49	297,84	158,88	45,38	713,72	535,95	-45,38
Hilversum	200,55	161,02	293,64	162,60	45,38	772,43	480,25	-45,38
Leeuwarden	214,37	171,62	276,00	0,00	49,00	612,99	482,74	-49,00
Leiden	306,67	308,33	0,00	0,00	46,00	569,00	347,22	-46,00
Lelystad	244,23	195,56	255,60	0,00	45,38	650,01	481,04	-45,38
Maastricht	186,11	149,44	263,01	111,16	45,38	664,34	442,56	24,62
Middelburg	148,86	119,18	212,23	139,80	45,38	574,69	395,16	-45,38
Nijmegen****	316,40	253,44	60,30	77,02	45,38	661,78	450,56	-45,38
Rotterdam	166,68	133,41	208,44	114,90	35,00	588,43	444,10	-35,00
's-Gravenhage	138,41	110,90	255,10	63,78	45,38	522,81	353,84	-45,38
's-Hertogenbosch	179,63	143,83	265,20	78,41	45,38	621,69	375,27	-45,38
Sittard-Geleen	165,00	132,22	280,32	103,45	45,38	635,61	413,83	5,92
Tilburg	133,33	106,67	246,62	86,01	45,38	527,25	337,15	-45,38
Utrecht	191,76	153,64	151,44	139,50	45,38	590,96	360,38	-45,38
Zaanstad	172,91	138,73	230,00	147,00	45,38	643,26	442,60	-45,38
Zoetermeer	271,88	217,84	260,52	0,00	45,38	704,86	477,80	-45,38
Zwolle	192,31	153,95	213,16	83,00	45,38	597,04	392,86	-45,38
Laagste	123	98	0	0	34	514	303	-49
Gemiddelde	182	147	231,65	90	43	607	403	-31
<i>Mutatie gemiddelde</i>	5,4%	5,2%	8,6%	3,4%	-3,7%	7,0%	10,9%	-7,8%
Hoogste	316	308	308	164	61	772	536	205

* Woonlasten zijn berekend als de som van OZB, rioolrecht en reinigingsheffing, minus Zalmsnip.

** Woonlasten na kwijtschelding; huurwoning.

*** Woonlasten na aftrek van de eigeninkomstenkorting op de algemene uitkering (zie paragraaf 4.7).

**** Nijmegen kent formeel geen kwijtschelding van de reinigingsheffing, maar wie in aanmerking komt voor kwijtschelding van OZB ontvangt een bedrag ter compensatie van de betaalde reinigingsheffing.

Legenda:

Relatief hoog

Rond de mediaan

Relatief laag

Tabel 3 Algemene gegevens

	Inwoners	Aantal woningen	Aantal niet-woningen*	Gemiddelde woningwaarde**
Alkmaar	93.000	43.000	4.000	113.000
Almere	165.000	65.263	3.600	118.000
Amersfoort	136.000	54.943	8.000	147.000
Amsterdam	734.500	387.419	47.858	129.000
Apeldoorn	155.500	63.500	11.000	143.000
Arnhem	142.500	66.056	5.815	111.000
Assen	60.930	26.835	2.746	93.000
Breda	164.000	76.420	6.972	136.000
Delft	97.000	43.655	3.294	113.000
Dordrecht	120.400	57.000	4.000	102.000
Ede	104.105	40.837	5.100	163.000
Eindhoven	210.500	99.200	10.130	131.000
Emmen	109.000	47.409	4.975	99.000
Enschede	152.292	65.017	11.940	94.000
Groningen	177.000	86.000	13.750	74.000
Haarlem	148.000	72.060	7.010	127.000
Haarlemmermeer	123.400	51.450	6.700	167.000
Heerlen	95.000	47.529	4.646	101.000
Hilversum	83.144	40.000	3.474	166.000
Leeuwarden	91.342	43.750	4.195	74.000
Leiden	117.000	51.082	7.099	126.000
Lelystad	67.900	29.354	3.500	96.000
Maastricht	121.766			126.000
Middelburg	45.000	21.989	2.254	102.000
Nijmegen	156.384	72.380	6.042	120.000
Rotterdam	593.000	295.000	36.000	82.000
's-Gravenhage	467.000	235.222	19.337	96.000
's-Hertogenbosch	133.100	60.118	5.862	140.000
Sittard-Geleen	97.850	42.172	5.061	126.000
Tilburg	199.252	90.720	8.629	108.000
Utrecht	265.500	123.000	10.600	131.000
Zaanstad	139.300	60.207	5.630	114.000
Zoetermeer	112.755	46.585	5.000	129.000
Zwolle	110.000	50.635	4.222	116.000
Laagste	45.000	21.989	2.254	74.000
Gemiddelde	291.421	145.193	16.307	115.776
Hoogste	734.500	387.419	47.858	167.000

* Niet-woningen zijn voornamelijk bedrijfspanden.

** In euro's, stand 2002. Bron: CBS.

Legenda:

Relatief hoog	
Rond de mediaan	
Relatief laag	

Tabel 4 OZB woningen

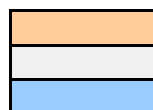
	Aantal woningen (miljoenen euro's)*	Waarde woningen Tarief eigenaar**	Tarief gebruiker**	Tariefmutatie t.o.v. 2002	Bruto opbrengst (duizenden euro's)	
Alkmaar	43.000	4.686	2,86	2,29	4,7%	10.709
Almere	65.263	7.069	3,54	2,84	5,5%	20.981
Amersfoort	54.943	7.755	3,98	3,19	3,9%	24.698
Amsterdam	387.419	46.173	2,16	1,73	4,8%	90.521
Apeldoorn	63.500	9.030	3,50	2,80	3,4%	25.365
Arnhem	66.056	7.075	5,83	4,67	5,4%	30.436
Assen	26.835	2.362	3,64	2,92	3,5%	7.212
Breda	76.420	9.697	2,67	2,14	4,6%	20.400
Delft	43.655	4.934	3,61	2,89	5,9%	10.103
Dordrecht	57.000	5.317	3,48	2,95	3,2%	14.734
Ede	40.837	6.078	3,20	2,57	4,3%	14.762
Eindhoven	99.200	11.874	2,65	2,12	6,0%	23.957
Emmen	47.409	4.437	4,98	4,00	3,6%	17.501
Enschede	65.017	6.151	5,01	4,01	4,2%	23.562
Groningen	86.000	6.324	5,12	4,10	10,3%	24.525
Haarlem	72.060	8.655	3,01	2,41	3,0%	19.941
Haarlemmermeer	51.450	7.366	3,30	2,64	8,8%	20.769
Heerlen	47.529	4.494	3,77	3,02	1,6%	13.212
Hilversum	40.000	6.199	2,74	2,20	4,2%	13.441
Leeuwarden	43.750	3.106	6,57	5,26	6,5%	15.876
Leiden	51.082	6.277	5,52	5,55	4,5%	31.427
Lelystad	29.354	2.625	5,77	4,62	2,5%	12.451
Maastricht		6.951	3,35	2,69	2,5%	
Middelburg	21.989	2.036	3,31	2,65	3,5%	5.284
Nijmegen	72.380	7.942	5,98	4,79	5,1%	38.590
Rotterdam	295.000	23.550	4,61	3,69	5,5%	86.743
's-Gravenhage	235.222	20.965	3,27	2,62	0,0%	67.036
's-Hertogenbosch	60.118	7.769	2,91	2,33	5,0%	18.869
Sittard-Geleen	42.172	5.348	2,97	2,38	7,2%	12.923
Tilburg	90.720	9.626	2,80	2,24	4,3%	21.416
Utrecht	123.000	14.853	3,32	2,66	5,1%	49.355
Zaanstad	60.207	6.811	3,44	2,76	2,5%	19.409
Zoetermeer	46.585	5.838	4,78	3,83	5,5%	24.954
Zwolle	50.635	5.435	3,76	3,01	5,3%	17.536
Laagste	21.989	2.036	2,16	1,73	0,0%	5.284
Gemiddelde	145.193	15.098	3,67	2,97	4,5%	41.826
Hoogste	387.419	46.173	6,57	5,55	10,3%	90.521

* 2002. Bron: CBS.

** Tarief per eenheid van € 2.268 waarde.

Legenda:

Relatief hoog
Rond de mediaan
Relatief laag

Tabel 5 OZB niet-woningen

	Aantal niet-woningen (duizenden)		Waarde niet-woningen (miljoenen euro's)*		Tarief eigenaar**		Tarief gebruiker**		Tariefmutatie t.o.v. 2002		Bruto opbrengst (duizenden euro's)	
Alkmaar		4.000		2.054		4,27		3,43		4,5%		6.938
Almere		3.600		1.281		5,13		4,11		5,4%		6.497
Amersfoort		8.000		1.893		6,05		4,84		3,9%		11.642
Amsterdam		47.858		21.711		3,64		2,91		4,8%		67.998
Apeldoorn		11.000		2.836		6,12		4,90		3,5%		15.014
Arnhem		5.815		2.289		6,61		5,30		5,3%		10.915
Assen		2.746		990		4,80		3,85		3,5%		3.884
Breda		6.972		3.532		3,87		3,10		4,8%		10.200
Delft		3.294		1.552		4,99		3,99		5,9%		6.814
Dordrecht		4.000		1.653		4,65		3,94		3,1%		7.432
Ede		5.100		2.078		3,83		3,08		4,4%		5.186
Eindhoven		10.130		5.259		4,26		3,41		6,2%		18.949
Emmen		4.975		1.306		5,51		4,42		3,5%		6.318
Enschede		11.940		2.236		7,70		6,16		4,1%		13.891
Groningen		13.750		3.675		6,80		5,45		10,3%		21.275
Haarlem		7.010		2.311		3,96		3,17		13,2%		6.337
Haarlemmermeer		6.700		5.465		5,00		4,00		8,7%		22.531
Heerlen		4.646		1.323		5,35		4,28		1,7%		6.869
Hilversum		3.474		2.038		3,89		3,12		4,0%		6.397
Leeuwarden		4.195		1.759		10,04		8,04		6,5%		13.482
Leiden		7.099		1.816		6,89		6,88		4,6%		13.281
Lelystad		3.500		1.158		7,22		5,78		2,5%		7.103
Maastricht				2.913		4,74		3,79		2,8%		
Middelburg		2.254		657		5,04		4,04		3,5%		2.691
Nijmegen		6.042		2.592		9,80		7,85		11,9%		22.247
Rotterdam		36.000		16.800		6,91		5,53		5,6%		136.407
's-Gravenhage		19.337		10.207		5,25		4,20		0,0%		31.545
's-Hertogenbosch		5.862		2.988		4,47		3,58		5,0%		11.150
Sittard-Geleen		5.061		2.535		5,55		4,46		8,2%		11.841
Tilburg		8.629		3.186		3,99		3,20		4,7%		11.298
Utrecht		10.600		7.412		5,06		4,05		5,2%		32.513
Zaanstad		5.630		2.103		5,63		4,51		2,4%		8.743
Zoetermeer		5.000		1.548		7,02		5,62		5,5%		8.487
Zwolle		4.222		2.386		5,33		4,27		5,3%		9.571
Laagste		2.254		657		3,64		2,91		0,0%		2.691
Gemiddelde		16.307		7.270		5,43		4,38		5,0%		34.561
Hoogste		47.858		21.711		10,04		8,04		13,2%		136.407

* 2002. Bron: CBS.

** Tarief per eenheid van €2.268 waarde.

Legenda:

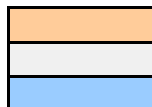
Relatief hoog	
Rond de mediaan	
Relatief laag	

Tabel 6 Totale OZB-opbrengst (duizenden euro's)

	Bruto-opbrengst woningen	Bruto-opbrengst niet- woningen	Totale netto-opbrengst (duizenden euro's)	Netto-opbrengst per inwoner (euro's)
Alkmaar	10.709	6.938	17.400	187
Almere	20.981	6.497		
Amersfoort	24.698	11.642	34.724	255
Amsterdam	90.521	67.998	154.953	211
Apeldoorn	25.365	15.014	34.892	224
Arnhem	30.436	10.915	39.326	276
Assen	7.212	3.884	10.041	165
Breda	20.400	10.200	29.990	183
Delft	10.103	6.814	16.405	169
Dordrecht	14.734	7.432	21.816	181
Ede	14.762	5.186	17.706	170
Eindhoven	23.957	18.949	41.900	199
Emmen	17.501	6.318	23.540	216
Enschede	23.562	13.891	35.204	231
Groningen	24.525	21.275	44.600	252
Haarlem	19.941	6.337	24.610	166
Haarlemmermeer	20.769	22.531	43.087	349
Heerlen	13.212	6.869	17.563	185
Hilversum	13.441	6.397	19.659	236
Leeuwarden	15.876	13.482	29.308	321
Leiden	31.427	13.281	42.495	363
Lelystad	12.451	7.103	17.285	255
Maastricht				
Middelburg	5.284	2.691	7.656	170
Nijmegen	38.590	22.247	52.387	335
Rotterdam	86.743	136.407	181.462	306
's-Gravenhage	67.036	31.545	96.186	206
's-Hertogenbosch	18.869	11.150	29.613	222
Sittard-Geleen	12.923	11.841	22.056	225
Tilburg	21.416	11.298	28.404	143
Utrecht	49.355	32.513	70.301	265
Zaanstad	19.409	8.743	28.151	202
Zoetermeer	24.954	8.487	32.264	286
Zwolle	17.536	9.571		
Laagste	5.284	2.691	7.656	143
Gemiddelde	41.826	34.561	71.879	235
Hoogste	90.521	136.407	181.462	363

Legenda:

Relatief hoog
Rond de mediaan
Relatief laag

Tabel 7 Tariefdifferentiatie OZB

	Tarief woningen	Tarief niet-woningen	Tariefdifferentiatie
Alkmaar	5,15	7,70	150%
Almere	6,38	9,24	145%
Amersfoort	7,17	10,89	152%
Amsterdam	3,89	6,55	169%
Apeldoorn	6,30	11,02	175%
Arnhem	10,50	11,91	113%
Assen	6,56	8,65	132%
Breda	4,81	6,97	145%
Delft	6,50	8,98	138%
Dordrecht	6,43	8,59	134%
Ede	5,77	6,91	120%
Eindhoven	4,77	7,67	161%
Emmen	8,98	9,93	111%
Enschede	9,02	13,86	154%
Groningen	9,22	12,25	133%
Haarlem	5,42	7,13	132%
Haarlemmermeer	5,94	9,00	152%
Heerlen	6,79	9,63	142%
Hilversum	4,94	7,01	142%
Leeuwarden	11,83	18,08	153%
Leiden	11,07	13,77	124%
Lelystad	10,39	13,00	125%
Maastricht	6,04	8,53	141%
Middelburg	5,96	9,08	152%
Nijmegen	10,77	17,65	164%
Rotterdam	8,30	12,44	150%
's-Gravenhage	5,89	9,45	160%
's-Hertogenbosch	5,24	8,05	154%
Sittard-Geleen	5,35	10,01	187%
Tilburg	5,04	7,19	143%
Utrecht	5,98	9,11	152%
Zaanstad	6,20	10,14	164%
Zoetermeer	8,61	12,64	147%
Zwolle	6,77	9,60	142%
Laagste	3,89	6,55	111%
Gemiddelde	6,64	9,82	150%
Hoogste	11,83	18,08	187%

Legenda:

Relatief hoog
Rond de mediaan
Relatief laag

Tabel 8 Reinigingsheffing huishoudens

	Tariefsysteem	Tarief éénpersoonshuishouden		Tarief meerpersoonshuishouden		Mutatie tarief meerpersoonshuishouden t.o.v. 2002		Bruto opbrengst (duizenden euro's)		Bruto opbrengst per woonruimte		Tarief meerpersoonshuishouden bij kostendekking*	
Alkmaar	Huishoudensomvang	138,84	217,80	4,5%	7.757	180	99,0%	220,00					
Almere	Vastrecht	249,72	249,72	8,5%	15.912	244	100,0%	249,72					
Amersfoort	Vastrecht	253,62	253,62	13,1%	13.596	247	100,0%	253,62					
Amsterdam	Huishoudensomvang	186,70	247,39	11,1%									
Apeldoorn	Huishoudensomvang	187,56	307,68	7,9%	15.942	251	100,0%	307,68					
Arnhem	Huishoudensomvang	108,12	145,92	3,1%	7.552	114	52,0%	280,62					
Assen	Huishoudensomvang	202,56	273,48	21,3%	6.569	245	100,0%	273,48					
Breda	Huishoudensomvang	236,16	281,64	5,2%	18.727	245	92,6%	304,15					
Delft	Huishoudensomvang	188,62	295,25	12,5%	8.911	204	100,0%	295,25					
Dordrecht	Vastrecht	200,16	200,16	3,7%	10.342	181	88,0%	227,45					
Ede	Huishoudensomvang	231,60	280,80	12,2%	9.044	221	100,0%	280,80					
Eindhoven	Huishoudensomvang	150,00	251,00	5,0%	19.768	199	100,0%	251,00					
Emmen	Huishoudensomvang	210,48	244,44	5,4%	9.636	203	100,0%	244,44					
Enschede	Huishoudensomvang	224,52	258,60	3,6%	15.952	245	100,0%	258,60					
Groningen	Vastrecht	234,84	234,84	9,9%	18.925	220	100,0%	234,84					
Haarlem	Huishoudensomvang	159,60	264,96	8,3%	14.853	206	100,0%	264,96					
Haarlemmermeer	Naar containerinhoud	178,32	195,96	0,0%	10.385	202	100,0%	195,96					
Heerlen	Huishoudensomvang	204,00	297,84	2,6%	10.590	223	89,8%	331,67					
Hilversum	Huishoudensomvang	177,12	293,64	33,0%	8.661	217	100,0%	293,64					
Leeuwarden	Huishoudensomvang	241,00	276,00	19,9%	10.460	239	100,0%	276,00					
Leiden	Geen heffing	0,00	0,00	0,0%	0	0	0,0%						
Lelystad	Huishoudensomvang	216,24	255,60	3,0%	6.121	209	92,0%	277,83					
Maastricht	Naar aantal zakken	203,01	263,01	9,9%			100,0%	263,01					
Middelburg	Naar containerinhoud	212,13	212,23	9,2%	3.809	173	100,0%	212,23					
Nijmegen	Naar aantal zakken	20,10	60,30	17,5%	2.431	34	15,8%	381,65					
Rotterdam	Vastrecht	208,44	208,44	11,3%	56.000	190	100,0%	208,44					
's-Gravenhage	Huishoudensomvang	216,52	255,10	3,6%	47.953	204	79,0%	322,91					
's-Hertogenbosch	Huishoudensomvang	204,00	265,20	9,1%	14.232	237	100,0%	265,20					
Sittard-Geleen	Per kilo of per zak	183,04	280,32	10,7%	9.839	233	100,0%	280,32					
Tilburg	Vastrecht	246,62	246,62	9,0%	21.535	237	94,0%	262,36					
Utrecht	Vastrecht	151,44	151,44	9,3%	16.915	138	72,6%	208,60					
Zaanstad	Vastrecht	230,00	230,00	1,4%	13.004	216	98,5%	233,50					
Zoetermeer	Huishoudensomvang	230,88	260,52	16,2%	11.799	253	100,0%	260,52					
Zwolle	Vastrecht	213,16	213,16	8,4%	10.232	202	100,0%	213,16					
Laagste		0	0	0,0%	0	0	0%	196					
Gemiddelde		192	232	8,8%	21.269	198	89%	255					
Hoogste		254	308	33,0%	56.000	253	100%	382					

*Doordat gemeenten kosten verschillend toerekenen is de vergelijkbaarheid van dit percentage beperkt.

Leiden kent wel een afvalstoffenheffing, maar het tarief is nul. Maastricht en Nijmegen kennen alleen een tariefsysteem per zak voor restafval; gft-afval wordt gratis afgevoerd. In Sittard-Geleen wordt in principe per kilo betaald; waar geen containers gebruikt kunnen worden (hoogbouw) zijn ondergrondse inzamelinstallaties geplaatst waarin met behulp van een pinpas zakken kunnen worden geworpen. Hier wordt per zak betaald. Elders in Sittard-Geleen worden nog dure zakken gebruikt. Voor Amsterdam is het gewogen gemiddelde van de tarieven van de deelgemeenten opgenomen.

Bij diftargemeenten, waar het tarief is gerelateerd aan het afvalaanbod, is uitgegaan van landelijke cijfers omtrent het afvalaanbod (zie verantwoording). In werkelijkheid ligt het afvalaanbod in diftargemeenten doorgaans wat lager dan in gemeenten zonder diftar.

Legenda:

Relatief hoog
Rond de mediaan
Relatief laag

Tabel 9 Rioolrecht

	Tarief afvoerrecht éénpersoonshuishouden*	Tarief afvoerrecht meerpersoonshuishouden*	Mutatie aansluitrecht	Bruto opbrengst (duizenden euro's)	Bruto opbrengst per woonruimte	Tarief aansluitrecht	Tarief meerpersoonshuishouden bij aansluit-plus afvoerrecht)	Kostendekking**	Kostendekking**
Alkmaar	Geen afvoerrecht	0,00	0,00	85,20	1,4%	3.771	88	100,0%	85,20
Almere	Geen afvoerrecht	0,00	0,00	83,30	10,2%	5.501	84	100,0%	83,30
Amersfoort	Geen afvoerrecht	0,00	0,00	0,00	0,0%	0	0	0,0%	
Amsterdam	Geen afvoerrecht	0,00	0,00	107,49	2,0%	44.058	114	97,5%	110,24
Apeldoorn	Geen afvoerrecht	0,00	0,00	0,00	0,0%	0	0	0,0%	
Arnhem	Geen afvoerrecht	0,00	0,00	0,00	0,0%	0	0	0,0%	
Assen	Vastrecht	163,72	163,72	0,00	4,5%	4.853	181	100,0%	163,72
Breda	Vastrecht	89,28	89,28	0,00	10,1%	7.229	95	93,4%	95,59
Delft	Vastrecht	29,56	29,56	99,23	7,9%	610	14	100,0%	128,79
Dordrecht	Huishoudensomvang	0,00	71,28	55,21	8,0%	6.316	111	86,4%	146,40
Ede	Vastrecht	34,44	34,44	68,73	4,3%	3.363	82	100,0%	103,17
Eindhoven	Geen afvoerrecht	0,00	0,00	139,00	4,7%	15.655	158	100,0%	139,00
Emmen	Geen afvoerrecht	0,00	0,00	33,35	0,0%	1.600	34		
Enschede	Vastrecht	124,00	124,00	0,00	10,5%	8.638	133	93,4%	132,76
Groningen	Geen afvoerrecht	0,00	0,00	92,15	6,9%	8.900	103	100,0%	92,15
Haarlem	Geen afvoerrecht	0,00	0,00	88,92	7,7%	6.680	93	100,0%	88,92
Haarlemmermeer	Geen afvoerrecht	0,00	0,00	96,25	3,5%	4.851	94	100,0%	96,25
Heerlen	Naar waterverbruik	69,36	69,36	89,52	4,5%	7.691	162	91,6%	173,45
Hilversum	Vastrecht	162,60	162,60	0,00	5,9%	6.390	160	100,0%	162,60
Leeuwarden	Geen afvoerrecht	0,00	0,00	0,00	0,0%	0	0	0,0%	
Leiden	Geen afvoerrecht	0,00	0,00	0,00	0,0%	319	6		
Lelystad	Geen afvoerrecht	0,00	0,00	0,00	0,0%	0	0	0,0%	
Maastricht	Vastrecht	28,68	28,68	82,48	2,4%	7.691		100,0%	111,16
Middelburg	Vastrecht	37,73	37,73	102,07	6,6%	3.100	141	100,0%	139,80
Nijmegen	Geen afvoerrecht	0,00	0,00	77,02	5,0%	5.437	75	75,9%	101,48
Rotterdam	Geen afvoerrecht	0,00	0,00	114,90	9,9%	33.530	114	84,0%	136,79
's-Gravenhage	Geen afvoerrecht	0,00	0,00	63,78	4,4%	16.390	70	82,0%	77,78
's-Hertogenbosch	Vastrecht	33,12	33,12	45,29	11,7%	6.323	105	100,0%	78,41
Sittard-Geleen	Geen afvoerrecht	0,00	0,00	103,45	3,5%	4.635	110	100,0%	103,45
Tilburg	Vastrecht	23,17	23,17	62,84	3,9%	9.627	106	100,0%	86,01
Utrecht	Geen afvoerrecht	0,00	0,00	139,50	6,5%	19.865	162	99,8%	139,78
Zaanstad	Vastrecht	147,00	147,00	0,00	2,6%	9.255	154	92,8%	158,41
Zoetermeer	Geen afvoerrecht	0,00	0,00	0,00	0,0%	151	3	3,5%	
Zwolle	Geen afvoerrecht	0,00	0,00	83,00	12,3%	4.466	88	100,0%	83,00
Laagste		0	0	0	0,0%	0	0	0%	78
Gemiddelde		18	20	70	5,0%	14.730	92	82%	113
Hoogste		164	164	140	12,3%	44.058	181	100%	173

* Waar van toepassing is voor een éénpersoonshuishouden uitgegaan van een waterverbruik van 50 m3 en voor een meerpersoonshuishouden van drie personen van een waterverbruik van 150 m3. Waar tot een verbruik van 250 m3 hetzelfde tarief van toepassing is, spreken we van een vastrecht.

** Doordat de kostentoe rekening nogal kan verschillen tussen gemeenten, is de vergelijkbaarheid van dit percentage beperkt.

Legenda:

Relatief hoog	
Rond de mediaan	
Relatief laag	

Tabel 10 Hondenbelasting

	Tarief eerste hond	Tarief tweede hond	Tarief derde hond	Tarief kennel	Opbrengst (duizenden euro's)	Opbrengst per inwoner
Alkmaar	54,00	54,00	54,00	162,00	228	2,45
Almere	82,80	82,80	82,80	414,00	737	4,47
Amersfoort	65,64	65,64	65,64	0,00	443	3,26
Amsterdam	58,69	58,69	58,69	352,13	1.308	1,78
Apeldoorn	58,80	88,32	132,24	755,04	620	3,99
Arnhem	51,36	69,72	69,72	260,52	363	2,55
Assen	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Breda	77,20	127,00	127,00	509,00	776	4,73
Delft	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Dordrecht	84,48	120,60	156,60	554,28	460	3,82
Ede	62,64	93,24	93,24	226,44	545	5,24
Eindhoven	49,50	99,00	99,00	247,50	716	3,40
Emmen	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Enschede	61,56	61,56	61,56	184,68	562	3,69
Groningen	70,32	104,52	140,64	174,48	568	3,21
Haarlem	65,52	97,68	129,12	292,32	421	2,85
Haarlemmermeer	58,32	116,64	116,64	524,88	359	2,91
Heerlen	56,76	147,48	294,96	907,56	609	6,41
Hilversum	62,52	119,04	162,96	181,56	299	3,60
Leeuwarden	75,69	113,54	151,38	227,07	348	3,81
Leiden	96,02	123,90	123,90	345,56	407	3,48
Lelystad	68,04	68,04	68,04	272,16	424	6,24
Maastricht	41,04	83,28	128,04	256,20		
Middelburg	54,94	109,88	109,88	219,76	119	2,64
Nijmegen	81,54	122,33	122,33	326,20	705	4,51
Rotterdam	104,30	165,28	165,28	330,58	2.500	4,22
's-Gravenhage	76,67	100,60	200,82	300,30	1.323	2,83
's-Hertogenbosch	66,84	100,26	133,68	200,52	601	4,52
Sittard-Geleen	37,32	51,60	65,88	159,96	323	3,30
Tilburg	60,78	86,20	102,40	191,86	808	4,06
Utrecht	54,36	54,36	54,36	163,35	466	1,76
Zaanstad	48,92	79,43	79,43	207,78	321	2,30
Zoetermeer	50,64	75,60	100,80	125,88	309	2,74
Zwolle	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Laagste	37	52	54	0	119	1,76
Gemiddelde	68	96	116	308	922	3,34
Hoogste	104	165	295	908	2.500	6,41

Gemeenten waar "nvt" staat kennen geen hondenbelasting.

Legenda:

Relatief hoog	
Rond de mediaan	
Relatief laag	

Tabel 11 Parkeerbelastingen

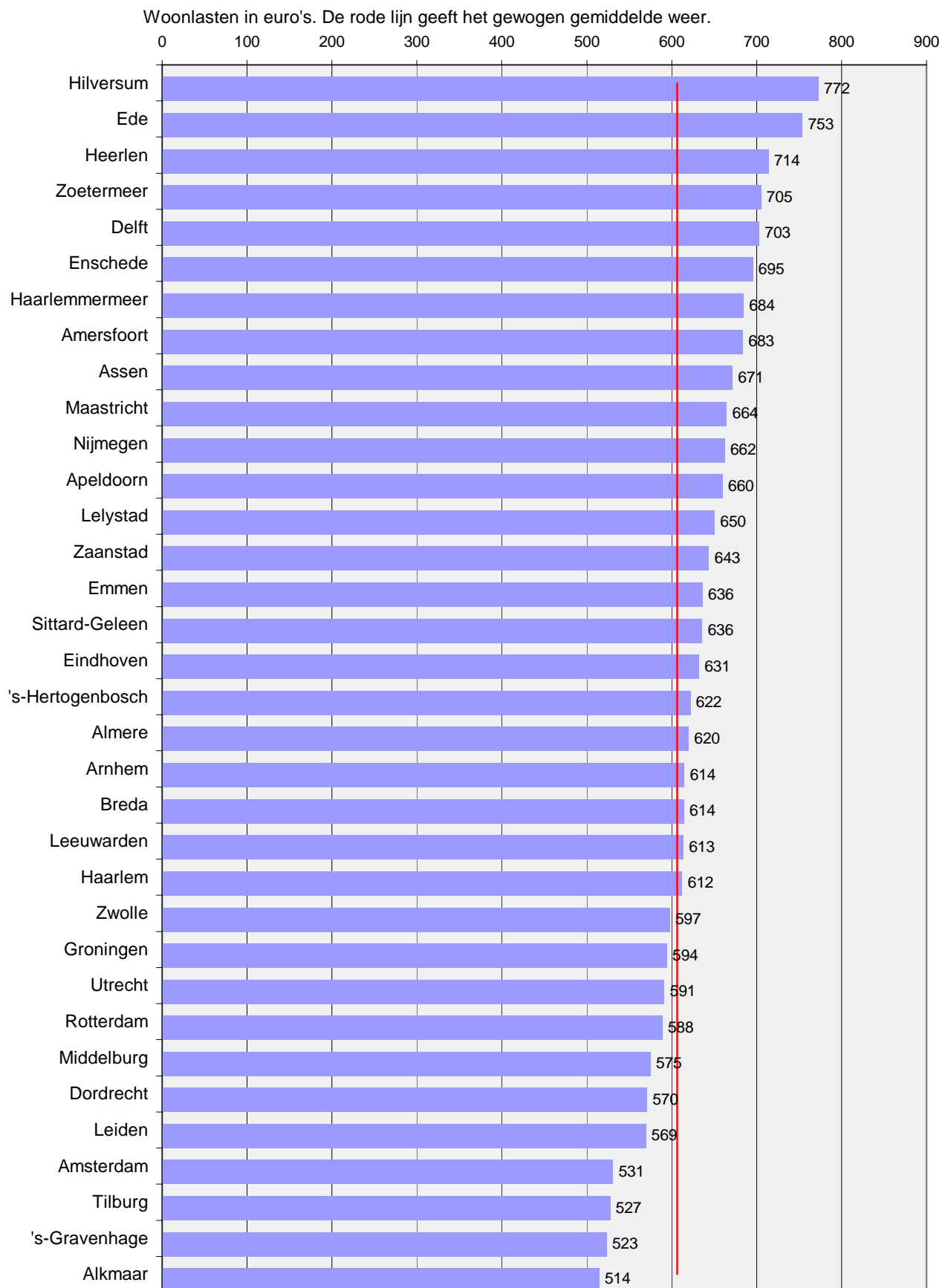
	Bruto opbrengst (duizenden euro's)	Kosten parkeren (duizenden euro's)	"Kostendekking"*
Alkmaar	5.098	4.625	110%
Almere	3.790	5.450	70%
Amersfoort	2.886	4.267	68%
Amsterdam	83.397	33.826	247%
Apeldoorn	175	1.400	13%
Arnhem	3.000	1.000	300%
Assen	1.343	2.075	65%
Breda	8.456	8.862	95%
Delft	169	5.153	3%
Dordrecht	3.345	2.845	118%
Ede	84	1.060	8%
Eindhoven	7.615	4.088	186%
Emmen	1.705	993	172%
Enschede	4.187	7.397	57%
Groningen	7.737	7.229	107%
Haarlem			
Haarlemmermeer	1.833	1.283	143%
Heerlen	1.708	1.591	107%
Hilversum	2.920	1.436	203%
Leeuwarden	2.200	2.366	93%
Leiden	6.145	4.262	144%
Lelystad	1.236	1.456	85%
Maastricht			
Middelburg	2.952	2.291	129%
Nijmegen	10.005	7.911	126%
Rotterdam	13.254	41.355	32%
's-Gravenhage	18.965	15.701	121%
's-Hertogenbosch	8.786	7.854	112%
Sittard-Geleen	2.773	1.485	187%
Tilburg	923	5.234	18%
Utrecht	12.355	10.701	115%
Zaanstad	1.323		
Zoetermeer	1.264	1.446	87%
Zwolle	5.826	5.264	111%
Laagste	84	993	3%
Gemiddelde	17.181	13.622	120%
Hoogste	83.397	41.355	300%

* De parkeerbelasting is geen bestemmingsheffing, en dus niet bedoeld om de kosten van parkeren te dekken. De opbrengst vloeit naar de algemene middelen. Doordat de kosten over het algemeen de opbrengst dicht benaderen is de netto opbrengst vrij gering. Doordat de kostentoe rekening nogal kan verschillen tussen gemeenten, is de vergelijkbaarheid van dit percentage overigens beperkt.

Legenda:

Relatief hoog	
Rond de mediaan	
Relatief laag	

Figuur 1 Woonlasten 2003

Figuur 2 Mutatie woonlasten 2002-2003

